

I. letnik CVII - leto 2005

4

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ISSN 0350-4907

Razpis za XXVIII. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev

Ponovljen razpis za seminar za usposabljanje preglednikov medu v letu 2005

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Branko Obranovič: Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v aprilu

Vladimir Tumpej: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v aprilu

Boris Preinfalk: Veterinarski nasveti za april

BOLEZNI ČEBEL

Vlado Auguštin: Zatiranje varoe – bitka, ki traja celo leto

Magdalena Vidmar: Kako bomo prepoznali panjskega hrošča

Trajče Nikoloski: Latnati mehurnik

Vlado Auguštin: Čebele in fitofarmacevtska sredstva (4. nadaljevanje in konec)

ODMEVI

Majda Kurinčič Tomšič: Odmev na članek »Aloja, med in zdravje«

BIOLOGIJA ČEBELE

Janez Grad: Čmrlji v Sloveniji

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Boštjan Noč: Tretji občni zbor Čebelarске zveze Zgornje Gorenjske

Marija Lebar: Medena juha – zakaj pa ne?

Ivan Šega: Društvo ljubiteljev čebel APIS, Ribnica

Stanko Vedlin: S čebelarji ČD Slovenska Bistrica na obisku v Avstriji

Priznana rejerska organizacija: Navodila za čebelarje za izvajanje osnovne odbire

V SPOMIN

MALI OGLASI

101 Invitation to XXVIII. Young Beekeepers Meeting and Competition

101 Resumed Seminar Invitation for Honey Examiners Qualification in 2005

BEEKEEPER'S MONTHLY WORK

Branko Obranovič: Beekeeper's Work in AŽ-Beehives in April

Vladimir Tumpej: The Beekeepers Work in Barred-up Beehives in April

Boris Preinfalk: Veterinary's Advice for April

BEE'S DISEASES

Vlado Auguštin: Varroa Extirpation – a Battle that lasts the Whole Year Through

Magdalena Vidmar: How to Identify the Beehive Beetle

Trajče Nikoloski: Golden Rain Tree

Vlado Auguštin: Bees and Phytopharmaceutical Products (Fourth Sequel and End)

ECHOES

Majda Kurinčič Tomšič: Echo to the Article »Aloe Vera, Honey and Health«

BEE BIOLOGY

Janez Grad: Bumblebees in Slovenia

FROM ASSOCIATION LIFE

Boštjan Noč: Third General Meeting of the Beekeepers Association Upper Carniola

Marija Lebar: Honey Soup – Why Not?

Ivan Šega: Association of Bee Friends APIS, Ribnica

Stanko Vedlin: Visiting Austria with the Beekeepers BA Slovenska Bistrica

Acknowledged Breeding Organization: Beekeepers Directives for the Basic Selection Performance

IN MEMORY OF

SMALL ADS

APIMONDIA 2005 – Dublin IRSKA

Obisk kongresa 3 dni – Obisk kongresa in potovanje po Irski 6 dni

Dežela gostoljubnih prebivalcev, starodavne utrdbe in gradovi, samostani, narodni parki številnih odtenkov zelene barve ter nenazadnje znameniti viski in pivo, ki ju točijo v številnih pubih. Preko mitov in legend se bomo seznanili s preteklostjo, ki še danes zaznamuje življenje na otoku.

ARITOURS TURISTIČNA AGENCIJA

Slomškov trg 7, Maribor tel: 02/252 16 19 info@aritours.si

Razpis za XXVIII. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev

Srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo **v soboto, 7. maja 2005**, v prostorih Osnovne šole Puconci, Puconci 178, Puconci. Tekmovalne ekipe naj se v Osnovni šoli Puconci zberejo do 9. ure. Natančen razpored tekmovanja bodo vse prijavljene ekipe dobile po pošti.

Mentorji čebelarskih krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, ki ga dobijo na spletni stani ČZS, **najpozneje do 15. aprila 2005** na naslov: **Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.**

Tokrat vam želimo omogočiti, da se med seboj še bolje spoznate, zato bomo med srečanjem pripravili razstavo fotografij, ki govorijo o dejavnosti vašega krožka. Zato vas prosimo, da ob prijavnici pošljete tudi primerno fotografijo, velikosti A4.

Ker želimo tekmovanje pripraviti na ustrezno visoki ravni, **prijave na dan tekmovanja ne bodo mogoče.**

Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 4, 1998.

Za nižjo in srednjo skupino bodo vprašanja sestavljena na podlagi delovnega zvezka »Čebela se predstavi«, za višjo skupino pa tudi na podlagi knjige »Od čebele do medu«.

Pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Sočasno razpisujemo natečaj za izvedbo XXIX. srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev v letu 2006. Prijave za izvedbo srečanja in tekmovanja v letu 2006 pošljite do 15. 12. 2005 na Čebelarsko zvezo Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 LUKOVICA.

Komisija za krožke pri ČZS

Ponovljen razpis za seminar za usposabljanje preglednikov medu v letu 2005

Čebelarska zveza Slovenije v sodelovanju z Biotehniško fakulteto v Ljubljani ZNO-VA RAZPISUJE seminar za preglednike medu, ki delujejo v sistemu KBZ.

Na prejšnji razpis, objavljen v Slovenskem čebelarju št., 12/04, se je v roku prijavilo 12 kandidatov, zato smo morali seminar odpovedati. Pozivamo vse kandidate, da zaradi organizacijskih zadev pravočasno potrdijo svojo udeležbo na seminarju.

Seminar bo potekal v prostorih BF, Oddelek za živilstvo, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, in to **v petek, 22., in v soboto, 23. aprila 2005.**

V petek, 22. aprila, se bo seminar začel ob 8. uri in bo trajal do 19. ure, v soboto, 23. aprila, pa se bo seminar začel ob 8. uri in bo trajal do 15. ure. Datum izpita bo objavljen v programu seminarja.

Program seminarja bomo kandidatom poslali po pošti.

Kotizacijo za udeležbo na seminarju v višini **58.000,00 SIT** vplačajte **ob prijavi na TRR 18300-0013332037 ČZS – sklic »Seminar za preglednike medu«.** Ob morebitni kandidatovi neupravičeni odsotnosti bomo 30 % kotizacije zadržali.

Najmanjše število udeležencev je 20. Če bo kandidatov manj, seminarja v letu 2005 ne bomo več organizirali, vplačano kotizacijo pa vam bomo vrnili.

Vaše pisne prijave sprejemamo v tajništvu ČZS **do vključno 10. aprila 2005.**

Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v aprilu

BRANKO OBRANOVIČ,

Šalka vas pri Kočevju

Ta mesec se narava popolnoma prebudi iz zimskega spanja. Čebele so z njo neločljivo povezane, saj je veliko pomembnejše od pridelkov čebel njihovo opravljanje rastlin. Čebelarjenje ni samo ljubiteljsko početje, ampak je pomembno tudi za ravnotežje v naravi, poleg tega pa ima velik gospodarski pomen.

Prvi večji poseg v čebeljo družino

Tako kot februar je bil na Kočevskem zelo mrzel mesec tudi marec. V Kočevju so marca izmerili tudi najnižjo temperaturo letos, kar -25°C , tako da čebele polna dva meseca niso izletele iz panjev.

Če smo čebelje družine jeseni dobro nakrmili, se aprila ne bi smeli bati, da jim bo zmanjkalo medenih zalog. Kljub temu pa moramo pogledati, kolikšne so zaloge hrane v posameznem panju. Lahko se zgodi, da je bila katera družina žrtev tihga ropa, zato ima premajhno zalogo hrane. Taki družini moramo nemudoma pomagati. Na vsako stran gnezda dodamo sat s hrano, ki smo ga jeseni shranili prav za ta namen. Sat damo za nekaj ur na toplo, da se nekoliko ogreje.

Aprila se že pojavijo obdobja toplih dni. Temperatura se lahko včasih zviša tudi do 25°C . Ta mesec zacveti obilo cvetov, na katerih čebele nabirajo medičino in cvetni prah. Nepredvidljivo je lahko le vreme, ki lahko občutno zmanjša bero. Če je vreme lepo, čebele obletavajo spomladansko reso, ki še vedno lahko cveti v senčnih legah, vrbo, oljno repico, ki jo zadnja leta sejejo v večjih količinah za pridobivanje biodizelskega goriva za avtomobile, in regrat, na katerem sem pred leti natočil po 5 kg medu na panj. Ob koncu meseca pa začne v Kostelu na Kočevskem cveteti tudi divja češnja, ki je pomemben dejavnik v razvoju čebeljih družin. V drevoredih in parkih zacveti javor, v sadovnjakih pa začne cveteti sadno drevje. Na nekaterih pasiščih čebelarji celo točijo češnjeve med, ki je zelo okusen.

Tako izobilje v naravi povzroči v čebeljem panju pravo razvojno eksplozijo. Močnim čebeljim družinam lahko ob koncu meseca zmanjkuje satja za zaleganje, za

presežke cvetnega prahu in zaloge medičine. V močnih čebeljih družinah se že budi gradilni nagon, ki ga znajo spretni čebelarji s pridom izkoristiti. **Prvi protijočilni ukrep:** Če se nam obeta nekaj lepih dni, hkrati pa opazim, da družine podsedajo skoraj po celi podnici plodišča, se odločim za pregled in prvi pritirojilni ukrep. Ob lepem nevetrovnem vremenu, ko pašne čebele odletijo na pašo, si pripravim kozico za morebitno odlaganje polnega medenega satja. Iz plodišča vzamem sat s hrano, ob zalego pa vstavim gradilni satnik, v katerega sem že prej (na zgornjo stran) vstavil ozek trak satnice, da bodo čebele takoj začele graditi satje. Ko vidim, da so čebele po nekaj dneh začele graditi satje in da ga je matica takoj zalegla, na nasprotno stran ob gnezdo vstavim satnik s satnico, ki jo poškopim s sladkorno raztopino.

Medišče, ki je bilo do tedaj pokrito z lesenitno ploščo, odprem in na sredino nad gnezdo premestim krajna medena sata iz plodišča. Hrano na satih odprem z vilicami, tako da začnejo čebele medene zaloge prenašati v tiste dele gnezda, ki so zanje najprimernejše. Tako dosežem polno zaposlitev in optimalen razvoj čebeljih družin. Čebeljim družinam s tem podaljšam čas priprave na rojenje. Pri nekaterih družinah se rojilno razpoloženje niti ne pojavi. Paziti pa moramo, da medišča ne odpremo prehitro, saj bi s tem ne dovolj močnim družinam le škodili, družine pa se ne bi razvile optimalno in v predvidenem času. Drugo napako naredimo, če zamudimo pravi čas za razširitev družine v medišče. Družina se vsede na roj in le stežka bomo preprečili izrojitev. Pri našem delu zdaj še ni toliko pomembno, da čebelje družine zgradijo čim več satja, ker bo za to še čas maja in junija, pomembno pa je, da družina ne sede na roj ter da ima dovolj prostora za zaleganje. Torej, naša opravila so usmerjena zgolj v zaposlitev čebelje družine ter zmanjšanje rojilnega razpoloženja, saj rojenje odvrča čebele od nabiranja medičine in zmanjšuje donose medu.

Torej, aprila po navadi nastavljam medišče le z manjšo zalogo hrane in satja iz rezerve. S tem namreč ne prizadenemo gnezda. Čebele sicer porabijo nekoliko več energije za ogrevanje večjega prostora, vendar

s tem hkrati povečamo prostor za presežke čebel v plo-dišču.

Zdrava in močna čebelja družina v normalnih razme-rah v letu dni porabi od 80 do 90 kg medu in približ-no 30 kg cvetnega prahu. Samo aprila porabi približ-no 5 kg hrane, torej trikrat več kot marca.

Čebelar, ki bo poskrbel, da bo v panju vedno dovolj hrane v razmerju 3 : 1, bo imel močne in zdrave čebe-lje družine, te pa mu bodo ves trud večkratno povrni-le. Gonilo za razvoj čebelje družine je obilna zaloga hrane v panju.

Nekatere čebelje družine naberejo tudi trikrat, štiri-krat več medu kot preostali panji. Pogoji za to je zanes-ljivo močna zdrava čebelja družina. Če primerjamo stroške za družine, ki pridelajo manj medu, s stroški za rekorderje, vidimo, da so stroški za slabiče pravza-prav večji kot stroški za družine z rekordnimi donosi. Slabič zahteva od čebelarja veliko dela in truda in še vedno ostane slabič.

Ruski znanstvenik Taranov je pri poskusih s čebelji-mi družinami ugotovil, da je čebelja družina z enim kg čebel, to je s približno 10.000 čebelami, nabrala 7 kg medu. Panj, v katerem je bilo 40.000 čebel, pa je na-bral 49 kg medu, torej sedemkrat več. Ob teh podat-kih morajo biti vsa naša prizadevanja usmerjena v vzre-jo čim močnejših čebeljih družin.

V zadnjem času nekateri pašni viri slabijo. Kostanj boleha za rakom. Intenzivne kmetijske površine s stru-penimi škropivi uničujejo čebelje družine kot še nikoli prej. Dogaja se, da paša, ki ostaja za čebele, traja le nekaj dni. Uspešno jo bomo izbrali le z izjemno moč-nimi družinami, v katerih je armada pašnih čebel, saj bodo samo takšne družine napolnile medišča.

Aprila pa se za nekaj dni lahko tudi ohladi, pojavijo se mrzli dnevi z dežjem ali s snegom. Tedaj čebele tri-pijo zaradi pomanjkanja vode. Čebele se še lahko zbe-rejo v gručo in zapustijo zaležene sate. Zalega se preh-ladi, zbolijo in odmre. V teh primerih se lahko pojavijo različne čebelje bolezni, kot je na primer poapnela za-lega. Največkrat pa se **prehajena zalega** pojavi za-radi podhladitve, ki nastane, če čebele zapustijo zale-go, ali zaradi dolgotrajnega pregledovanja zalege ob mrzlem oz. vetrovnem vremenu. Podhlajeno zalego naj-demo na krajnjih satih. Prehlajene ličinke so poškodova-ne celo bube. Če je število odmrlih ličink in bub ta-ko veliko, da jih čebele ne morejo odstraniti, se lahko pojavijo tudi klinični znaki glivičnih in bakterijskih bo-lezni, kakršna je huda gniloba, če so v družinah njihovi povzročitelji. Zato naj bodo panji v osrednji Sloveniji toplotno odeti do sredine maja.

Nasveti za april Skrbno si zapisujemo dogajanja v posameznem panju, da ne bomo po nepotrebnem od-pirali panjev, ki smo jih pregledali pred tednom dni.

Vsa opravila pri čebelah izvajamo premišljeno, čim hitreje in mirno, brez sunkovitih prijemov, tako da če-bel ne zmotimo pri njihovem delu in da gnezda ne oh-lajamo po nepotrebnem. Pripravimo si vse potrebno orodje: kozico, dleto, nož, omelo, grebljico za čišče-nje podnice, sipalnik, primerno kadilo (sam uporab-ljam strohnjen les). Pri delu s čebelami bodimo vedno čisti in v sveži obleki iz svetlega materiala. V čebelnja-ku imejmo tudi vedro s čisto vodo in milo, da si lahko večkrat umijemo roke. Še bolje je, če imamo blizu če-belnjaka tekočo vodo.

Če aprila pade sneg, čebelam preprečimo izletava-nje iz panja po vodo. Čebela namreč snežno svetlobo zamenja za svetlobo neba. Ko izleti iz panja, se v zraku obrne, zleti v sneg, tam pa otrpne in umre. Tako izgubimo na tisoče čebel in panji so nenadoma prazni. Na brade panjev namečimo sneg, da čebele z notranje strani panja dobijo prepotrebno vodo. V lanskih opravi-ljih je g. Danilo Bedek napisal, naj bodo utori na sat-nikih spodaj. Sam sem se držal tega navodila in ugotov-il, da so na ta način čebele zares lepše izdelale satje. Satje pa ni samo lepše, ampak je v njem tudi večje šte-vilo celic, poleg tega pa je sat močnejši in pri točenju iz deviških satov tudi trdnjši. Med prevozom prevozne enote iz Semiča, kjer sem imel čebele na paši, v Ko-čevje se ni sesedel niti en sat, čeprav je bilo v panjih po šest do sedem deviških satov. Zato tedaj, ko boste vstavljali satnike s satnicami v panje, poskusite to sto-riti na ta način. Delo se vam bo obrestovalo. Aprila je še čas, da pokličete območnega veterinarja iz NVI, da bo pregledal vaše rezervne družine, namenjene za pro-dajo, ter vam izdal potrebno zdravniško spričevalo.

Še vedno je dovolj časa, da si pripravite čim več sat-nic in jih vstavite v nove ali prekuhanne stare satnike. Nezadržno se bliža mesec maj in s tem vrhunec razvo-ja čebeljih družin. Čebelarji prevaževalci tudi poskrbi-te za brezhibnost svojih vozil, preskrbite si vsa dovo-ljenja za prevoz ter dovoljenje za pasišče, ki ga dobite pri poverjeniku za pasišče pri tistem ČD, na območje katerega nameravate prepeljati čebele. Potrjeno zdravstveno spričevalo naj bo vidno nameščeno na vozilu.

Včasih se pojavi prava epidemija poapnele zalege. Proti tej čebelji bolezni še ni učinkovitega sredstva, ki ne bi imelo stranskih učinkov. Poapnelo zalego prepre-čujemo zlasti tako, da skušamo pridobiti čim močnej-še družine, pa tudi z menjavo starega satja, razkuževa-njem satja, z menjavo matice. Delno pomaga tudi raz-kuževanje podnice panja z domačim jabolčnim kisom.

Njiva z oljno repico je odlična paša za buren spomladanski razvoj.

Pri nas v Kostelu se čebelje družine ob bogati paši na češnji lepo razvijejo.

Vsak panj ima svoj zvezek, v katerega vpisujem vsako spremembo v čebelji družini.

B. Preinfalk, dr. vet. med., med pregledovanjem čebeljih družin pred prevozom na pašo

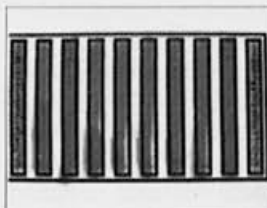
Aprila pripravimo satnice za pridobivanje medu v satju. V zadnjem času po njem povprašujejo zlasti ljudje s stalnimi prehladi grla.

Pred dodajanjem satnic v medišče. Čebelja družina je bila zazimljena v dveh etažah AŽ-panja.

Satnici sem dodal v medišče.

Če je plodišče polno zalege, jo premestimo v medišče.

Tako je videti panj po premeščanju zaleženih satov v medišče.

Tisti čebelarji, ki želite pridobivati cvetni prah, si kupite ali naredite osmukalnice za cvetni prah. Najprimernejši mesec za pridobivanje cvetnega prahu je prav maj.

Če sodite, da vaše družine ne bodo dovolj močne za glavno pašo, lahko v drugi polovici aprila čebele dražilno krmito z manjšimi količinami sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1. Zdaj bodo družine ves sladkor z lahkoto predelale v grozdni sladkor in ga takoj uporabile za krmljenje zalege. Pomemben dejavnik za boljše zaleganje matice je tudi stalen donos cvetnega prahu.

Dodatno začnemo krmiti najpozneje 40 dni pred predvideno pašo. Zato, drage čebelarke in spoštovani prijatelji čebelarji, april je mesec velikih priprav na novo sezono. To je tudi čas, ko smo polni elana in ko imamo tudi veliko dela. Priporočam vam, da navodila preberete še enkrat, pri delu pa vam želim veliko uspeha – in NAJ MEDI!

Čebelarški rek:

Pameten čebelar se varuje čebeljib pikov.

Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v aprilu

VLADIMIR TUMPEJ,

univ. dipl. inž. kmet. – PTUJ

Ta mesec že pričakujemo »veliko cvetenje«. Če so bile čebele v minulih mesecih dobro oskrbljene s kakovostnim medom in cvetnim prahom, bodo do sredine meseca tudi druge plodiščne naklade zaležene in polne čebel. Približuje se čas cvetenja češnje – seveda, če ni bilo pozebe – in olj-

ne repice. Potrebno bo nadaljnje širjenje prostora v panju, torej bo treba dodati tretjo naklado. Za povprečne družine bo tretja naklada že mediščna naklada; bolj živalne družine bodo to naklado delno zalegle (3–4 sati zalege), delno pa jo bo uporabile za odlaganje medu. Sčasoma bo treba dodati še četrto naklado za medišče. Nikoli ne vstavljamo matične rešetke, in sicer zato, ker na začetku, ko nastavimo mediščno naklado, mrz zadržuje prehod čebel navzgor, zato sta spodnji nakladi preveč nabiti s čebelami, to pa lahko povzroči rojenje. Če je matica odlična in ima veliko strnjene zalege, je ne omejujemo, raje ji dodamo še eno naklado za medišče. Tako dobimo močno družino, takšna družina pa dobro izrabljuje tudi slabšo pašo.

Ob širitvi panja mora biti druga plodiščna naklada v celoti zaležena, in to od prvega do zadnjega sata. Glede na to mora biti v nakladi zaleženih 7–8 satov. Ob tem pa čebele v ulicah ne smejo biti preveč utesnjene, sicer bomo s širitvijo prostora v panju prepoznali in družina bo izrojila. Mediščne naklade si že doma v skladišču pripravimo tako, da v sredino vstavimo jedro iz 3–4 lepo izdelanih mladih, z medom poskropljenih sa-

tov. Preostali del naklade dopolnimo z neizdelanimi satnicami. Ko so družine dovolj razvite, na drugo plodiščno naklado nastavimo pripravljeno naklado. V tako pripravljene naklade ne smemo vstavljati zaleženih satov iz gnezda, saj ob dobrih razmerah čebele same težijo navzgor, podobno kot nekdanje v votlih drevesih. Naklade nastavimo tudi ob slabem vremenu, saj se ne bo zgodilo nič, ker gnezda nismo razdrili. Ob lepem vremenu bodo čebele takoj začele zasedati prazno naklado. Neizdelane satnice bodo začele graditi, ko se pojavi paša, in takrat bomo razmaknili sredinske sate in mednje vstavljali satnice. To bomo delali, dokler ne bodo izdelane vse satnice. Na ta način bodo čebele imele dovolj praznega prostora oz. satja, da se ne bodo prešle v rojilno razpoloženje. Odlične matice bodo delno zalegale tudi v tej nakladi, pozneje pa bomo dodali še četrto naklado za medišče. Ob kratkotrajnih posegih, ko med izdelane sate vstavljamo satnice, bomo zlahka ocenili kakovost matice. Slabe bomo takoj izločili, zalego in čebele pa uporabili za narejanje narejencev. Iz ene družine lahko naredimo 3–4 narejence; več o tem pa v prihodnji številki. Družin ne izenačujemo, temveč slabe družine izločimo, namesto njih uporabimo narejence, narejene v začetku maja lani, saj so se spomladi razvili v močne družine z mladimi maticami. Okrog 15. aprila začne cveteti sadno drevje, v krajih, kjer je razvito sadjarstvo in kjer so v gozdovih divje češnje (Slovenske gorice, Goričko, Haloze, Goriško, Kočevsko itd.), pa ob lepem vremenu že lahko pričakujemo izdatno medenje, in če gre vse po sreči, bomo prvič točili že pred cvetenjem akacije. Poleg teh ukrepov mo-

ramo biti vedno na preži za varoo. Vsekakor morajo biti panji opremljeni z mrežastim vložkom. Sam uporabljam plastične vložke, ki jih izdeluje g. Francišek Medja. Od časa do časa jih skozi prednjo odprtino izvlečem iz panja, očistim in znova vstavim v panj. Pozorni moramo biti na najboljše družine, ki jutraj prve izletavajo in se zvečer zadnje vračajo v panj. Take družine so verjetno nagnjene k ropu, poleg medu pa v panj prinesejo tudi varoo. Dobro je, da od časa do časa v ne-

kaj družinah zatiramo varoo z mravljinčno kislino, bodisi po metodi dr. Liebige bodisi po kakšni drugi metodi. Drugih sredstev proti varoi v tem času ne smemo uporabljati. Tako bomo imeli pregled tudi nad zdravstvenim stanjem čebel. Pri nobenem tovrstnem pregledu ne iščemo matice, saj jo v treh ali štirih polnih nakladah le s težavo najdemo. S pretiranim iskanjem pa lahko uničimo marsikatero dragoceno matico, zato se raje zadovoljimo z oceno zalege v družini.

Vabilo na Madžarsko na ogled Konja panjev z vrtljivim plodiščem, kar preprečuje razvoj varoe

Čebelarско društvo Domžale organizira v **soboto 30. aprila 2005**, za člane društva in za člane okoliških društev ter druge, strokovni izlet na Madžarsko, kjer si bomo v prikolicah na paši oljne ogrščice, ogledali demonstracijo čebelarjenja v izpopolnjenih Konja panjih z vrtečim plodiščem. Vsi, ki vas tematika zanima dobite informacije o prijavi, ceni in plačilu na tel. **040 209 004**, ali pošljite prijavo in vprašanja na el. naslov tajnika društva: janezmihelic@siol.net.

Veterinarski nasveti za april

BORUT PREINFALK,
dr. vet. med.

Letošnja zima se je zavlekla globoko v marec, zato bomo takoj, ko bo primerno toplo, da lahko brez škode pogledali v panj in vstavili testne mreže. Tako bomo ugotovili uspešnost zimskega zatiranja varoe. Načelno sicer varoj spomladi ne bomo zatirali v vseh družinah, temveč se bomo lo-

tili individualnega poseganja v panje. To pa zahteva ugotavljanje naravnega odpada. Na ta način bomo pravočasno odkrili družine, v katerih je preveč varoj, zato kot izvor reinvazije ogrožajo tudi druge. Take družine so navadno slabiči in kot take izpostavljene predvsem tihemu ropu, ki ga spomladi težko opazimo. Družine, pri katerih je konec marca in v začetku aprila naravni odpad več kot dve varoi na dan, je treba obravnavati individualno, se pravi, da bomo zatirali varoo samo v

teh družinah. Za oceno skupnega števila varoj v panju število naravno odpadlih varoj pomnožimo s sto. Brez ukrepov se to število vsak mesec podvoji! Seveda bomo imeli testne mreže v zdravljenih panjih tudi ves čas zatiranja, saj bomo tako lahko ugotavljali učinkovitost posega. Po končanem zatiranju bomo slabičem, ki so sicer zdravi – pozor na hudo gnilobo! – odvzeli matice in jih pridružili močnim družinam. Na ta način se bomo rešili slabičev, ki se tako ali tako ne bi pravočasno razvili, sprostili rezervne panje za narejanje novih družin in pridobitne družine okrepili za prve pomladne paške. Izbor sredstev za zatiranje varoe pa je v tem obdobju precej omejen, saj zaradi predolge karence ni primeren noben registriran pripravek. Tako nam ostanejo le organske kisline. Mravljinčna kislina je pri slabičih, ki ne zasedajo vsaj štirih ulic, problematična zaradi prenizke temperature v panju in preslabe ventilacije. Primernejša bi bila mlečna kislina, ki jo, segreto na 40 °C, vsaj dvakrat na pet dni pršimo z ročno pršilko

po obeh straneh satov, na katerih so čebele. Še najprimernejša pa bo enkratna sublimacija ali uparjanje oksalne kisline. Aprila moramo biti pozorni tudi na pojav nose mavosti. Če bo mráz še dolgo trajal, bo nevarnost pojava še večja. Pri hujšem pojavu griže je treba prizadete družine zdraviti, če so še primerno živalne. Tiste, ki so zelo oslabele, je bolje zažveplati in satje sežgati. Če se bomo odločili za reševanje družine, imamo za ta namen na voljo le jodove preparate. Kupiti jih je mogoče v čebelarških trgovinah, in to brez recepta. Najučinkovitejša je pršenje redke sladkorne raztopine, v katero dodamo jodov preparat. Na deset litrov raztopine dodamo 100 ml jodovice. Za vsak panj porabimo približno 2 del **tope** zdravilne mešanice. Poškropimo vso notranjost panja, to je stene, satje in čebele na njih. Postopek ponovimo petkrat, in to s presledkom pet dni. Za zares korenit poseg bo treba izvesti še prevešanje vseh zaleženih satov, če le imamo dovolj rezervnega satja. Postopek prevešanja je opisan v vsaki čebelarški knjigi. Poskrbeti moramo tudi za toploto v panju. Družine po posegu toplo zapažimo od zadaj in z vrha, če je potrebno, odvezamo skrajna dva ali tri plodiščne sate, na kate-

rih ni čebel, in jih nadomestimo s slepim satom. Pri prvem spomladanskem pregledu bomo pri kontroli zalege pozorni tudi na možne spremembe pokrite zalege zaradi hude gnilobe. Močnim družinam bomo dodali v gradnjo tudi gradilnik, s katerim bomo vso pomlad lovili varoo. V Avstriji in Nemčiji je mogoče kupiti tudi satnice za graditev trotovskega satja. Kot po navadi jih vstavimo v zažičen satnik. Tak sat je trdnjši in po odstranitvi trotovske zalege ga lahko znova vstavimo v panj. S takim satom lahko lovimo varoo tudi takrat, ko čebele ne gradijo več trotovine. Pokrito trotovino odstranimo, ko so pokrite vse celice. Dokazano je, da varoo ne gre v zalego, ki je mlajša od sedem dni.

Aprila bomo še vedno skrbno vzdrževali napajalnik, seveda, če smo ga naredili. Čebele se namreč hitro odvadijo napajalnika, v katerem ni stalno vode. Aprila je še vedno priporočljivo, da vodi za napajanje dodamo malo soli in jodove preparate. Vendar nam vsa skrb za čebele ne bo nič pomagala, če v neposredni bližini čebelnjaka ni dovolj pelodne paše, saj je to prvi pogoj za uspešno čebelarjenje. Na to moramo misliti, preden se odločimo, kam bomo postavili čebelnjak.

Bolezni čebel

Zatiranje varoe – bitka, ki traja celo leto

Vlado AUGUŠTIN, univ. dipl. inž. kem.

predsednik komisije za zdravstveno varstvo čebel

Čebele pogosto pestijo številne tegobe: bolezni, različni zajedavci in posledice zastrupitev s pesticidi. Kljub veliki skrbi čebelarjev in stalnemu zatiranju je brez dvoma njihov največji sovražnik pršica *Varroa destructor*. V zadnjem času so se razvile populacije tega zajedavca, ki so na posameznih območjih Slovenije že odporne skoraj proti vsem, pri nas registriranim in uradno dovoljenim sredstvom, ki so bila doslej učinkovita. Za učinkovito reševanje tega skrb zbujajočega položaja je zato v boju proti temu največjemu sovražniku čebel in čebelarja potrebna ustrezna in učinkovita taktika. Boj proti varoi mora potekati celo čebelarško leto, in to z vsemi razpoložljivimi ustreznimi sredstvi in metodami, poleg tega pa mora biti strategija zatiranja usklajena v celotnem čebelarškem društvu oz. v celotni regiji. Cilj vseh teh ukrepov morajo biti zdrave čebele, varno delo čebelarja in seveda neoporečen med. Ta cilj pa lahko dosežemo le, če ves čas dejavno zatiramo varoo, pri tem

pa uporabljamo sredstva, ki v medu ne puščajo ostankov. Zavedati se moramo, da so minili zlati časi, ko smo po zadnjem točenju postavili v panj nosilec, prepojen z akaricidom, in do naslednjega leta pozabili na varoo. Takšna sredstva so z leti postala neučinkovita, hkrati pa so v medu puščala, kljub predpisani uporabi, določene minimalne ostanke. Med te lahko uvrstimo tudi pri nas uradno registrirane akaricide, kot so bayvarol, perizin in hemovar. Zadnjega zaradi strupenosti topila ni več dovoljeno uporabljati in tako uradno ni več v prodaji. Uradno je dovoljena tudi uporaba pripravka apiguard, ki vsebuje aktivno snov timol v obliki gela. Sredstvo je med slovenskimi čebelarji še vedno neznanka, zato navajam nekaj pomembnih podatkov o njegovih lastnostih in uporabi.

Timol, ki je po IUPAC-u poimenovan 5-metil-2-(1-metil-lil)fenol, je organska spojina v obliki brezbarvnih kristalov ali belega kristalnega prahu. Dobimo ga lahko iz dveh

podvrst materine dušice (*Thymus vulgaris* L.) in timijana (*Thymus zygis* L.), lahko pa tudi sintetično. Materina dušica in timijan vsebujeta timol v cvetovih in listih, iz katerih ekstrahirajo timolovo eterično olje. Iz tega v farmacevtski industriji proizvajajo timol, ki ga uporabljamo kot naravno biološko zdravilo.

Timijan in materina dušica sta medoviti rastlini ostrega, vendar ugodnega vonja, znani kot medoviti in zdravilni ne samo v ljudski, ampak tudi v uradni medicini. Že v antiki je bilo znano, da rastlini delujeta antiseptično ter da uničujeta viruse in bakterije. Obe rastlini vsebujeta večje količine timola, ki ga uporabljamo v medicini, po večini pri akutnem in kroničnem bronhitisu, kašlju, pri zdravljenju zgornjih dihalnih poti, oslabelosti srca in črevesnih zajedavcih. Zaradi specifičnega aromatičnega vonja lahko timol uporabljamo tudi v čebelarstvu. Ugotovljeno je, da ne škoduje čebelam, čebelji zalegi, ljudem in okolju. Kot naravni produkt ga v majhnih količinah najdemo tudi v nekaterih vrstah medu, npr. v lipovem medu in medu materine dušice, zato je njegova vsebnost v medu naravna. Njegova učinkovitost je odvisna od temperature zraka in od tega, ali ga vstavljamo v panj v obliki kristalov, prahu ali gela. Timol čebele stimulira k boljšemu delu, saj jih spodbuja k pospešenemu nabiranju nektarja. Sočasno s svojim vonjem uničevalno deluje na spore poapnele zalege, na pršico *Acarapis woodi*, povzročitelja akaroze, in na pršico varoo. Prav take ubija vse stadije voščenega molja, tako v panju kot v shrambi. Timol na varoo deluje po dveh poteh, ki se med seboj dopolnjujeta. Po eni strani se hlapi timola širijo po panju z zračnim tokom, ki ga čebele ustvarjajo s krili, in na varoo delujejo prek njenega dihalnega aparata. Po drugi strani pa čebele delavke ob medsebojni fizični komunikaciji nosijo in raznašajo prah ali gel med družino. V tem primeru timol uniči varoo kontaktno. Zaradi omenjenih lastnosti timola je ta kot sredstvo za zatiranje varoe uradno registriran kot pripravak apiguard, ki vsebuje timol v posebni obliki gela. Ta deluje kot goba, pri kateri se s spreminjanjem temperature povečuje ali zmanjšuje velikost odprtnic. Gel v posebnih posodicah postavimo na mediščne sate; tam timol izhlapeva približno tri tedne in tako uničuje varoo, ki prihaja iz pokrite zalege.

Apiguard uporabimo takoj po končani paši, in to v panjih, iz katerih smo že iztočili med, saj se ta zlahka navzame vonja timola, ki ga ni več mogoče odpraviti. Varoo zatiramo v vseh družinah sočasno. Za učinkovito zatiranje – s tem sredstvom uničimo pri idealnih razmerah največ do 90 % varoj – naj bi bila zunanja temperatura od 15–25 °C. Zaradi izrazitega vonja timola obstaja velika nevarnost ropa, zato čebel med uporabo tega sredstva ne smemo krmiti s tekočo hrano. Prav tako naj ga ne bi uporabljali, kadar so zunanje temperature več kot 26 °C, ker matica ob višjih temperaturah in navzočnosti timola preneha zalegati, čebele pa zmanjšajo gradnjo satja in površino zalege.

Vsekakor je ob uporabi treba upoštevati navodilo proizvajalca in preverjati uspešnost delovanja na podničnih vložkih z mrežami. Uporaba teh je sicer obvezna, ker veliko varoj pade le omamljenih.

Glede na to, da se pri nas po končani paši konec julija in avgusta temperatura v večjem delu Slovenije povzpne na več kot 26 °C, in glede na to, da je gostota čebelarstev zelo velika, je velika tudi nevarnost ropanja, zato je na mestu vprašanje o učinkovitosti in koristnosti, oziroma smotnosti uporabe tudi tega registriranega sredstva. Zato je, po njegovi uporabi, nujno natančno spremljati in kontrolirati številčnost populacije varoe v zdravljenih družinah. Za zatiranje varoe nam tako preostanejo še alternativna sredstva, katerih uporaba se v zadnjih letih vse bolj uveljavlja. Prehod ob zdajšnjega načina zatiranja varoe z različnimi akaricidi na alternativne metode pa ni tako preprost, kot je bil pred tem prehod z enega takšnega sredstva na drugega. Cilj boja proti varoi naj ne bi bil v uničevanju tega zajedavca s kemičnimi sredstvi, temveč obvladovanje varoe z alternativnimi metodami in s tem ohranitev močnih družin, ki imajo jeseni obilo zdravih zimskih čebel. Alternativno zatiranje varoe obsega:

- spremljanje in kontrolo populacije varoe,
- apitehnične ukrepe,
- zatiranje po paši,
- zatiranje, ko v družini ni več zalege,

vse to pa celo leto zahteva veliko več časa in čebelarjevega dela. Za izvajanje teh metod mora čebelar odlično poznati življenje varoe, v zvezi s tem zajedavcem pa tudi vse obrobne pojave, ki vplivajo na razvoj čebelje družine in na pridelek medu. Spremljanje razvoja varoe v čebelji družini namreč postaja enako pomembno kot spremljanje razvoja čebelje družine same. Samo ob temeljitem znanju lahko pričakujemo zadovoljivo učinkovitost našega boja proti varoi. Pri tem nam je lahko v veliko pomoč **Čebelarstva zveza Slovenije**, ki je začela izvajati Program ukrepov na področju čebelarstva v Sloveniji v letih 2005–2007. Pomemben del tega programa je tudi usposabljanje na področju zatiranja varoe, ki se je v vseh čebelarskih izobraževalnih središčih v Sloveniji začelo sredi februarja.

Cilji tega usposabljanja so predvsem; uvajati sodobne metode zatiranja varoe, ohraniti kakovost čebeljih pridelkov, organizirati delavnice in demonstracije v zvezi z zatiranjem varoe ter pripraviti načrt spremljanja napadenosti čebeljih družin z varoo v posameznih čebelarstvih in izvajanja ukrepov ter analizo rezultatov. Naloga čebelarjev je, da se najprej udeležijo predavanj in usposabljanj, potem pa pridobijo znanje in navodila z občutkom, glede na svoje izkušnje, prilagodijo svojemu čebelarstvu. Naloga čebelarskih društev pa je, da glede na svoje geografske in društvene razmere pripravijo skupen načrt zatiranja varoe za vsa čebelarstva članov društva. Le tako namreč lahko pričakujemo zmago v bitki proti varoi.

Kako bomo prepoznali panjskega hrošča *Aethina tumida* Murray

Iz tuje literature povzela: **MAGDALENA VIDMAR**

Panjski hrošč *Aethina tumida* Murray, ki se hitro širi po svetu, povzroča velike skrbi tudi našim čebelarjem. Ta hrošč povzroča pri evropski čebeli *Apis mellifera* veliko škodo, saj se ličinka in odrasel hrošč hranita s čebeljo zalego, medom in cvetnim prahom. Poleg tega hrošči rijejo po satju in se na njem trebijo. Hroščev trebež onesnažuje med v satju, to pa povzroči fermentacijo medu. Fermentiran med zaudarja po gnilih pomarančah, postane tekoč in sluzav, tako da se cedi iz satja in celo iz panja, za ljudi pa je neužit. Hroščev trebež onesnažuje med v satju, to pa povzroči fermentacijo medu. Fermentiran med zaudarja po gnilih pomarančah, postane tekoč in sluzav, tako da se cedi iz satja in celo iz panja, za ljudi pa je neužit.

Domovina panjskega hrošča *A. tumida* je v Afriki, južno od Sahare. Pri afriški domači medosni čebeli *Apis mellifera scutellata* ne povzroča posebne škode. Afriška podvrsta medonosnih čebel namreč prepozna jajčeca in ličinke panjskega hrošča ter jih odstrani iz panja, poleg tega pa je sposobna kot sovražnika prepoznati tudi odraslega hrošča in ga pregnati iz panja. Povsem drugačen pa je odnos med panjskim hroščem in evropsko čebelo *A. mellifera* v Severni Ameriki in Avstraliji, zadnje čase pa tudi v Evropi, kamor se je razširil iz Afrike. Prvič so panjskega hrošča zunaj njegove domovine našli leta 1998 v Severni Ameriki. Tam se je v nekaj letih razširil v več deset zveznih držav in povzročil množičen propad čebeljih družin. V Avstraliji so panjskega hrošča našli leta 2002, novembra leta 2004 pa so ga prvič našli tudi na Portugalskem v Evropi. Zaradi širjenja panjskega hrošča po svetu in njegovega

pojava v Evropi je prav, da se tudi v Sloveniji pripravi mo nanj.

Panjski hrošč *Aethina tumida* Murray

Telo odraslega hrošča je široko in sploščeno in ima tri pare krepkih nog. Odrasli panjski hrošči so veliki približno za tretjino velikosti čebele delavke. Njihova velikost je različna in je odvisna od spola in prehrane v obdobju ličinke. Samčki so povprečno manjši od samic in merijo 5,12 mm v dolžino ter 3,21 mm v širino, samičke pa so dolge 5,27 mm in široke 3,25 mm. Na glavi imajo dve značilni tipalki z betičastimi zaključkom, sestavljenim iz treh segmentov. Barva hrošča je odvisna od njegove starosti. Spreminjanje se začne že v obdobju bube; iz zemlje prilezejo hrošči svetlo rjavih odtenkov, nato pa postajajo vse temnejši, tako da so stari hrošči črni. Prvi in drugi dan so hrošči živahni in letajo proti svetlobi, s starostjo pa se umirijo in se namestijo v temačnih delih panja. Hrošč je porasel z nežnimi svilnatimi dlačicami, zato so na otip spolzki in jih je težko uloviti z roko. Hrošči se izjemno hitro gibljejo, pri odpiranju panja se vznemirijo in švigajo po satju, stenah in podnici panja ter iščejo zavetje.

Teden dni stare samičke začnejo zalegati jajčeca.

Razvoj hrošča *A. tumida* poteka od jajčeca prek ličinke in bube do odraslega osebk. Hrošč.

Hrbtina stran

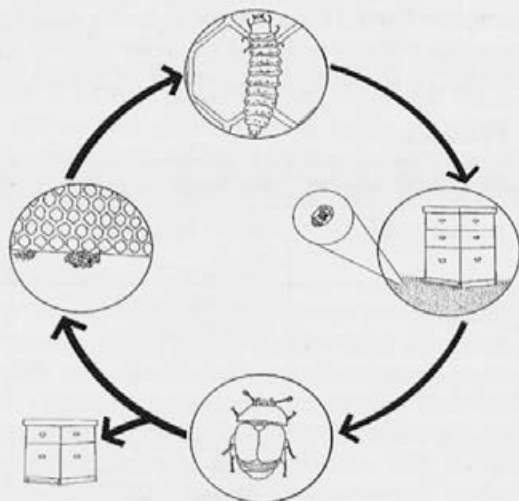
Stranska stran

Trebušna stran

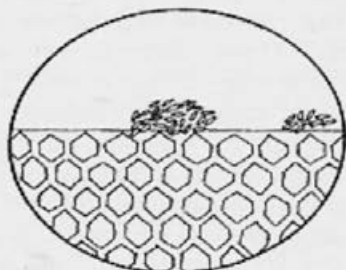
Glava z betičastimi tipalkami

Jajčeca, ličinke živijo v panju, ličinka zleze iz panja in se v zemlji zabubi, ko odraste pa se hrošč znova vrne v panj.

Jajčece

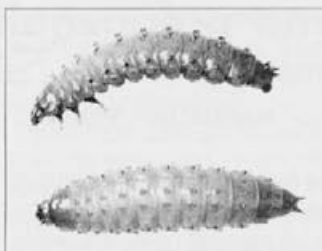
Jajčeca so biserno bele barve, po obliki podobna čebeljim, vendar so manjša, saj merijo 1,4 mm x 0,26 mm. Samička jih odlaga v nepravilnih grozdih v špranje in vdolbine panja in tudi v satje. Razvoj jajčec traja od enega do šest dni, največ ličink pa se izleže med drugim in četrtem dnem. Koliko jajčec zaleže samička, še ne vemo, dejstvo pa je, da dve do tri samičke v panju povzročijo hudo invazijo. Življenjska doba samičke je razmeroma dolga in traja od nekaj dni do nekaj mesecev, posledici tega pa sta veliko število jajčec in hitro širjenje invazije.

Skupki ali grozdi jajčec na satju

Ličinka

Ličinka se iz jajčne ovojnice izleže skozi podolžno režo in ima razmeroma veliko glavo, po vsem telesu pa številne izrastke (protuberance). Po navadi ličinka raste od 10 do 14 dni. Odrasla je dolga 10 do 11 mm ter široka 1,6 mm. Ima valjasto telo z dvanajstimi dobro zaznavnimi obročki in je od biserno bele do svetlo rumenorjave barve. Ličinko panjskega hrošča zlahka zamenjamo z ličinko velike voščene vešče *Galleria mellonella*. Za ličinko panjskega hrošča so značilni trije

Ličinka s stranske in hrbtne strani – vidni so trije pari nog in izrastki po vsem telesu

Ličinka velike voščene vešče, vidne so slabo razvite nožice vzdolž telesa

pari izrazitih nog na prednjem delu telesa, ki jim omogočajo hitro gibanje. Tudi ličinka velike voščene vešče ima tri pare nog, vendar so te nožice na prednjem delu trupa manj izrazite in zato manj opazne. Poleg teh nog ima ličinka voščene vešče vzdolž telesa na trebušni strani vidne še slabo razvite nožice. Ličinke panjskega hrošča med hranjenjem ne izločajo svilnatih izločkov, kot je to značilno za ličinke voščene vešče. Zrela ličinka zapusti panj in si poišče primerno prst, v katero se zarije od 5 do 60 cm globoko. V peščenih tleh se zarije globlje kot v prst. Preživetje ličink je odvisno od temperature. Pri 30 °C preživi 100 % ličink, pri 20 °C le 50 %, pri 10 °C pa nobena.

Povzetek:

Razvojna oblika	Velikost	Barva in oblika	Posebnosti
odrasel hrošč	tretjina velikosti čebele	od svetlo do temno rjav oz. črn	betičasti končni del tipalk, telo poraslo z dlačicami
jajčece	dve tretjini velikosti čebeljih jajčec	biserno bela, po obliki podobna čebeljim	mesto odlaganja jajčec: špranje, zajede, vdolbine v panju, v satnih celicah; po več jajčec v nepravilnih grozdih
ličinka	različna glede na starost – odrasla ličinka (10–11 mm x 1,6 mm)	biserno bele do rumenkaste, podobna ličinki velike voščene vešče	trije pari nog na prednjem delu telesa, med hranjenjem ne izloča svilnega izločka, ob večernih urah zapušča panje

Buba

Ko dozorela ličinka zapusti panj, v katerem se je prehranjevala, se zarije v zemljo, izdolbe gladko podzemeljsko komoro in se v njej zabubi. Komore so s površjem povezane s prehodi, po katerih se ličinke lahko vračajo na plano. V začetku je buba biserno bele barve, med preobrazbo v odraslega hrošču pa se v telesu kopiči pigment, in sicer najprej okoli oči, nato ob korenih kril in na koncu po vsem telesu. V zemlji buba preživi od 15 do 60 dni, večina odraslih hroščev pa to začasno bivališče zapusti med 21. in 28. dnem.

S tem prispevkom želimo slovenskim čebelarjem pomagati, da bi v svojem čebelnjaku pravočasno prepoznali panjskega hrošča.

Pripis urednika: Za objavo že drugega članka o panjskem hrošču se je uredniški odbor odločil, ker je tema zelo aktualna, grožnja evropskemu čebelarstvu pa zelo velika. Le ozaveščenost čebelarjev bo zavrla ali celo preprečila širjenje tega nevarnega škodljivca čebel po Evropi. V članek je avtorica vstavila tudi nove skice in slike škodljivca, ki zelo nazorno ponazarjajo njegov razvojni cikel.

Viri:

1. Hood, W. M. M. (2000). Overview of the small hive beetle, *Aethina tumida*, in North America. *Bee World* 81: 129–137.
2. Stephens, A. S. (2003). *Aethina tumida* Murray (Coleoptera, Nitidulidae), a new threat to North American beekeeping. http://www.beetlelady.com/small_hive_beetle.html (slikovno gradivo): 1–9.
3. Neumann, P., Härtel, S. (2004). Removal of small hive beetle (*Aethina tumida*) egg and larvae by African honeybee colonies (*Apis mellifera scutellata*). *Apidologie* 35: 31–36.
4. Brown, M. (2004). So you want to keep bees? *Bee World* 85: 65–66 (slikovno gradivo).
5. Car, N., Kokan, B., Crnjac, J., Sulimanović, Đ. (2004). *Aethina tumida* – ozbilna prijetna evropskom pčelarstvu. 3. Hrvatski veterinarski kongres, Opatija; Zbornik, 250–257.

Latnati mehurnik – (*Koelreuteria paniculata* Laxm.)

TRAJČE NIKOLOSKI,

dipl. inž. agr. (hortikultura)

OPIS**Družina: sapindovke (*Sapindaceae*)**

Latnati mehurnik je razširjen na Kitajskem, v Koreji in na Japonskem. V Evropo so ga prinesli okrog leta 1770, dandanes pa je po vsej Evropi razmeroma pogosto okrasno drevo. Mehurnik ali kelroterija je do 15 m visoko, listopadno drevo z razprostrto zračno, okroglasto, zelo široko krošnjo in zelenimi listi, ki jeseni orumenijo. Poleti se drevo okraši z latastimi socvetji rumenih cvetov, iz katerih jeseni nastanejo napihnjeni bronasto rožnati plodovi. To drevo gojimo zaradi okrasnih listov, cvetov in plodov. Listi se jeseni lepo rumeno ali bronasto rdeče obarvajo. Cvetovi so rumeni in združeni v rahle, terminalne, pokončne, mnogocvetne, do 40 cm velike grozdaste late. Posamezni cvetovi so lahko dvospolni, moški ali ženski; široki so do 15 mm, imajo petkrpo čašo, štiri podolgovate, nekoliko nazaj ukrivljene, rumene venčne liste, osem prašnikov in iz treh plodnih listov zraslo tridelno plodnico. Plod je 4–5 cm dolga viseča, jajčasta in na koncu zašiljena, tridelna, napihnjena, ob zrelosti svetlo ali rdečkasto rjava glavica (odtod ime mehurnik), ki razpade na tri de-

le. V vsakem prekatu glavice je navadno po eno okroglo, do 8 mm debelo bleščeče črno in golo seme.

Rastišče

To je razmeroma skromna vrsta, najraje raste v globokih, rodovitnih, dobro odcednih, rahlih tleh. Prene-se zmerno sušo, potrebuje precej toplote in svetlobe, zato ga sadimo na sončna in topla mesta. Dobro preži-mi, saj je odporno na nizko temperaturo, občutljivejši so samo mlajše rastline.

Razširjenost v Sloveniji

V Sloveniji ni samonikel, vendar ga ponekod sadijo kot okrasno drevo, zlasti po mestih. Največ ga je na območjih, na katera seže vpliv sredozemskega podnebja, npr. v Novi Gorici, včasih ga opazimo tudi v hladnejših krajih v notranjosti Slovenije, npr. v Murski Soboti, nekaj lepih dreves raste tudi v Kosezah v Ljubljani. Na Celjskem ga najdemo le redkokje, med drugim, kot kaže fotografija, na Vrtnarski šoli v Celju. Ker je lepo, skromno in ne preveliko drevo, bi ga v Sloveniji lahko pogosteje sadili.

Zreli plodovi in listi
mehurnika

Rdeče obarvani zreli
plodovi mehurnika

Zeleni plodovi mehurnika
Foto: T. Nikoloski

Nepopisni užitek za
čebele in druge
žuželke

Cvetenje

To je poligamna in žužkocvetna vrsta, cveti julija in avgusta, precej časa po olistanju.

Razmnoževanje

Razmnožujemo ga jeseni s semeni (seme mora biti stratificirano), vegetativno pa ob koncu zime s koreninskimi potaknjenci.

Uporabnost

Kot okrasno drevo je mehurnik zelo cenjen zaradi lepih rumenih cvetov, jeseni obarvanih listov in zanimivih, jeseni na daleč opaznih plodov. Raste počasi in ne dočaka visoke starosti, primeren je za sajenje posameznih dreves ali skupin, prav tako za drevorede. Iz trdih črnih semen izdelujejo rožne vence.

Med drugimi vrstami mehurnikov naj omenim *K. paniculata* »Fastigiata« s stebrasto krošnjo ter pozno poleti cvetočo *K. paniculata* »September«. Iz Sečuana na Kitajskem je različica *K. paniculata* var. *Apiculata*, ki

ima do 40 cm dolge, ponekod dvakrat sestavljene liste z neenakomerno krpatimi členi. Cvetovi mehurnika so uporabni v zdravilstvu in za pridobivanje rumenega barvila. Pomembni so zato, ker izdatno medijo, tako da so med cvetenjem polni čebel in drugih žuželk. Mehurnik cveti julija in avgusta, cvetove pa množično obiskujejo pridne kranjske sivke. To je za čebele zelo koristna medovita rastlina, saj cveti prav v obdobju, ko drugih izdatnejših čebeljih paš ni več.

Donosi medu v domovini mehurnika so od 25 do 30 kg na panj na leto. Pri nas čebele radi obiskujejo cvetove te rastline, o donosih pa ni zanesljivih podatkov, ker pri nas to drevo ni dovolj razširjeno.

Zanimivosti

Latinsko rodovno ime izvira iz imena nemškega botanika Josepha Gottlieba Kölreuterja (1733–1806), ki je med prvimi začel preučevati posledice križanj med rastlinami.

Mehurnik na Vrtnarski šoli Celje

Mehurnik v Novi Gorici

Cvetovi in nezreli plodovi

Čebele in fitofarmaceutska sredstva (4. nadaljevanje in konec)

VLADO AUGUŠTIN, univ. dipl. inž. kem.

Obveznosti čebelarja ob morebitni zastrupitvi čebel s FFS:

Ker so analize in dokazovanje FFS zelo dragi, je treba ugotoviti, ali gre res za zastrupitev čebel s temi sredstvi. Pomor čebel je lahko tudi posledica:

- nepravilnega zatiranja varoe z akaricidi,
- uporabe drugih nevarnih »domaćih zdravil« za zatiranje varoe,
- čebeljih bolezni,
- slabe čebelarске prakse.

Ob dokazani zastrupitvi čebel je treba ukrepati hitro in učinkovito, ker dokazi hitro izginejo. V najhitrejšem času obvestimo:

– **strokovnega sodelavca NVI, tj. veterinarja svestovalca**, odgovornega za določeno območje; ta mora izključiti sum na čebelje bolezni ali sum na slabo čebelarско prakso. Čebelar mu mora predložiti **Dnevnik o veterinarskih posegih pri čebelah**, ki mu jih nalaga *Pravilnik o izjemi uporabi zdravil za zdravljenje živali in evidenc ob zdravljenju živali* (Ur. l. RS, št. 77/2000). Obliko dnevnika najdete v Čebelarskem priročniku, str. 88;

– **kmetijskega inšpektorja**, ki skuša določiti lokacijo, način in čas škropljenja s FFS, sredstvo, ki je bilo uporabljeno, po potrebi pa odvzame tudi vzorce rastlin in prsti;

– **veterinarskega inšpektorja**, ki odvzame vzorce mrtvih čebel. V sodelovanju z veterinarskim inšpektorjem odvzamemo vzorce približno 400 mrtvih čebel; te damo v papirnato škatlico, nikakor pa ne v polivilno vrečko. Odrežemo tudi košček sata s svežo obnožino, velik 10 x 15 cm, v satu naj ne bo medu. Čebele in sate shranimo v ločene zavoje, da jih veterinarski inšpektor pošlje v laboratorijske analize.

– **policijo**, ki zaradi suma kaznivskega dejanja napravi zapisnik, fotografira celotno zadevo in zavaruje dokaze.

Za pomoč v primeru zastrupitve s FFS je na koncu tega članka priložen vprašalnik, ki ga izpolni čebelar in tako omogoči hitrejšo in lažje reševanje nastale katastrofe.

PREPREČEVANJE ZASTRUPITEV ČEBEL S FFS

Pri preprečevanju zastrupitev čebel s FFS uporabljamo več postopkov. Razdelimo jih na: agrotehnične, zaščitne in zakonske.

Med **agrotehnične postopke** sodijo čas in način škropljenja, fenološka faza rastlin, ki jih škropijo, izbira manj nevarnih sredstev, integrirana rastlinska proizvodnja, izbira kraja za postavitev čebelnjaka. Čebelarji najbolj zanesljivo obvarujemo čebele pred zastrupitvami s FFS, če postavimo čebelnjak vsaj 3–5 km stran od strjenih nasadov, ki jih pogosto škropijo. Uporabniki fitofarmaceutskih sredstev pa morajo:

- FFS uporabiti v skladu z dobro kmetijsko prakso le, če je za ciljni škodljiv organizem prej ugotovljen prag gospodarske škode oz. kritično število;
- pred načrtovano uporabo FFS natančno prebrati pri-

ložena navodila, saj je v njih in tudi na embalaži opozorilo, ali je sredstvo strupeno za čebele;

– priporočena sredstva uporabiti v najnižjih priporočenih odmerkih;

– uporabiti za čebele manj nevarna sredstva;

– izogibati se prašiv, namesto njih pa uporabiti pripravke oz. iz njih narejeno škropilno brozgo ali granulate;

– s FFS škropiti pozno popoldne, zvečer ali ponoči;

– škropiti v brezvetrju in še drugače preprečiti odnašanje (drift) FFS;

– pravočasno obvestiti čebelarje o nameravanem škropljenju.

Med **zaščitne ukrepe** štejemo preselitev čebel oz. čebelnjaka ob škropljenju in zapiranje panjev.

Za prevoz panjev se odločimo, če je v uporabi pesticid z dolgotrajnim delovanjem ali če panji ne bi mogli biti več dni zaprti. Pri tem zaščitnem ukrepu imajo prednost čebelarji, ki imajo AŽ-panje na prevoznih enotah, tako da lahko čebele nemudoma odpeljejo na varno.

Zapiranje oz. izolacija čebel je uporabna le, če je delovanje pesticida na rastlinah kratkotrajno. Trajanje zapore je odvisno od strupenosti FFS in od tega, koliko časa aktivna snov ostane na rastlini. Ob izolaciji moramo poskrbeti za zadostno zračenje v panju, pa tudi za to, da imajo čebele dovolj vode in hrane. Še posebej zahtevna je izolacija tedaj, kadar je v panjih veliko zalege, ko so družine zelo razvite in kadar čebelarjem prekinemo izletavanje na pašo. Pri tem zaščitnem postopku imajo prednost čebelarji, ki čebelarijo z nakladnimi panji. Tem panjem dodamo še eno naklado in tako čebelarjem omogočimo dodaten prostor, v katerega se lahko umaknejo. Na satnike zgornje naklade postavimo posodo z vodo, tako da dobivajo čebele vodo po stenju. Zgornje zračenje olajšamo čebelarjem tudi s tem, da na zgornjo naklado položimo dvomrežni okvir. Vsak večer moramo seveda odpreti žrela panjev, zgodaj jutraj pa jih zapreti. Če čebelarjem zagotovimo mir, so te ob hladnem vremenu lahko zaprte največ do pet dni, računati pa moramo, da jih bo vsaj 15 odstotkov odmrlo.

Če obstaja nevarnost, da bi čebele vnašale v panj zastrupljen cvetni prah, panjem namestimo smučake, nasmukani cvetni prah pa uničimo.

Zakonski postopki – Področje uporabe in prometa s fitofarmaceutskimi sredstvi je urejeno v *Zakonu o fitofarmaceutskih sredstvih* (Ur. l. RS, št. 11/2001), ki poleg drugega predpisuje pravilno rabo ob upoštevanju načel dobre kmetijske prakse in integriranega varstva rastlin na način, ki ne ogroža zdravja ljudi in živali in ne vpliva negativno na okolje, ter ureja tudi obvezno dodatno usposabljanje vseh, ki prihajajo v stik s FFS v kmetijstvu. Podrobneje so pogoji in način usposabljanja navedeni v podzakonskem predpisu, tako da so v Sloveniji v proces obveznega in stalnega usposabljanja zajete vse ključne skupine ljudi, ki se ukvarjajo s prometom in uporabo sredstev za varstvo

rastlin. Na teh tečajih se slušatelji seznanijo z vsemi pomembnimi področji zdravstvenega varstva rastlin in s tem tudi z varnim delom oziroma možnostmi zmanjševanja tveganj za zdravje ljudi in živali pri prometu in uporabi FFS.

Uveljavljen je tudi Pravilnik o dolžnostih uporabnikov fitofarmaceutskih sredstev (Ur. list RS, št. 62/2003). Po odredbi o varstvu čebel je **prepovedano uporabljati za čebele nevarna FFS na cvetočih rastlinah** ali jih nanašati tako, da so hkrati poskropljene cvetoče rastline. To velja tudi za cvetoče plevela. Kot cvetoč se šteje sesto rastlin tedaj, kadar je odprt en sam cvet.

Uporabnik FFS mora vsaj 48 ur pred vsako uporabo FFS, ki je za čebele strupeno ali škodljivo, o svoji nameri obvestiti čebelarje, ki imajo panje v oddaljenosti do 3 km od predvidenega kraja škropljenja. Obvestilo mora vsebovati datum, predvideno uro škropljenja, trgovsko ime FFS, njegovo nevarnost za čebele, ime in priimek izvajalca ukrepa ter podatke o kraju škropljenja. Če uporabnik ne pozna čebelarja, mora o tem obvestiti lastnika parcele, na kateri je čebelnjak, ali najbližjo čebelarsko družino. Vse to od uporabnika zahteva zakonodaja o varstvu rastlin.

PRVA POMOČ PRI ZASTRUPITVI ČEBEL

Čebele, pri katerih opazimo znake zastrupitve z FFS, je mogoče rešiti pred najhujšim, če od zastrupitve ni minilo preveč časa.

Za preživetje čebelje družine je odločilno, v katerem razvojnem stadiju so se zastrupile. Najnevarnejši čas za zastrupitev je tedaj, kadar je v panju majhno število mladice, ki ne morejo nadomestiti izgube pašnih čebel. Če se zastrupitev čebel pojavi na vrhuncu njihovega razvoja, družina v približno 10 dneh nadomesti izgubo pašnih čebel, v 4–6

tednih pa se v panju znova vzpostavi biološko ravnoesje. Zavedati pa se pa moramo, da bodo takšne družine še dolgo zaostajale v razvoju.

Iz zastrupljenih čebeljih družin takoj odstranimo sate z medom in cvetnim prahom, saj s tem preprečimo podaljšano delovanje strupenih aktivnih snovi. Število satov je treba zmanjšati, odstraniti je treba nepokrito zalego, pokrito zalego pa pustimo v panju. Če opazimo več slabih čebeljih družin, te med seboj združimo. Po zožitvi in združitvi čebeljih družin čebele nahranimo s toplo in redko sladkorno raztopino ter vsak dan preverjamo njihovo stanje. Družine, ki so oslabiljene zaradi zastrupitve, bodo vse leto potrebovale vsaj toliko skrbi kot spomladi.

SKLEP

Pri intenzivni pridelavi hrane se uporabi fitofarmaceutskih sredstev vsaj za zdaj ni mogoče izogniti, čeprav si številni prizadevajo, da bi vsaj zmanjšali njihovo uporabo. Zaradi tega bo vedno obstajala možnost zastrupitve čebel z njimi. Posledica rezistence, tj. odpornosti bolezni na fitofarmaceutska sredstva, in uporaba novih znanj o varstvu rastlin je, da kemični imperiji vsako leto izdelajo nova FFS in uporabljajo nove tehnologije. Ena od takšnih tehnologij je primer uporabe genetskega spreminjanja rastlin. Pri tem postopku v rastlino vnesejo gen, ki povzroči, da postane rastlina neužitna (strupena) za nekatere škodljivce. Tako se znebimo škodljivcev brez uporabe pesticidov, to pa ima pomemben ekonomski učinek. Take rastline bi zelo pozitivno vplivale na naše okolje, saj bi s tem občutno zmanjšali uporabo strupenih snovi na poljih. Vendar pa moramo biti tudi pri takih rastlinah previdni, da namreč tak gen ni morda strupen tudi za čebele in ne nazadnje za človeka.

ANKETA OB SUMU ZASTRUPITVE ČEBEL

- 1) Datum izpolnjevanja ankete: _____
- 2) Ime in priimek čebelarja: _____
- 3) Naslov bivališča: _____
- 4) Naslov stojišča čebelnjaka: _____
- 5) Število čebeljih družin: _____

Anamneza – opis dogajanja:

- 1) Kdaj ste opazili spremembe pri čebeljih družinah? (datum, ura) _____
- 2) Kje ste opazili prve mrtvice in koliko jih je bilo? _____
- 3) Kakšno je bilo vedenje čebel? _____
- 4) Ali so podobne znake opazili tudi sosednji čebelarji v krogu 1 kilometra? _____
- 5) Pri kolikšnem številu panjev ste opazili spremembe? _____
- 6) Kakšno je bilo vreme ob času pomora čebel? _____
- 7) Ali so v krogu 1 kilometra okrog čebelnjaka rastlinske kulture, ki jih je treba škropiti, npr. vinogradi, sadovnjaki, hmeljišča, njive, okrasni rastlinjaki, vrtovi itd.? _____
- 8) Ali veste, da je kdo uporabljal škropiva v razdalji 1 km okrog vašega čebelnjaka? _____
- 9) Ali vas je kdo iz okolice opozoril na nameravano škropljenje? _____
- 10) Ali ste fotografirali odmrle čebele pred panji ali v njih? _____
- 11) Ali ste obvestili veterinarsko službo, inšpekcijo in policijo o pomoru čebel in kdaj ste jih obvestili? _____

Podpis čebelarja: _____

Odmev na članek »ALOJA, MED IN ZDRAVJE«

Prim. MAJDA KURINČIČ TOMŠIČ,
dr. med. spec.

Aloja spada v družino lilijevk, ki rastejo na suhih območjih Afrike, Azije, Evrope in Amerike. Znanih je nekaj sto vrst, za uporabo pa so zanimive le štiri vrste.

Prva znana poročila o njeni uporabnosti segajo približno 1500 let pred našim štetjem v Mezopotamijo. Pozneje so rastlino cenili Egipčani in Grki, ki so jo uporabljali za zdravljenje opeklin, ran, vnetij in za odpravljanje različnih zajedavcev.

Na Zahodu so se za alojo začeli zanimati po drugi svetovni vojni, ko so iz Japonske prišla poročila o njeni uporabi za blažitev opeklin zaradi radioaktivnega sevanja po eksploziji atomske bombe nad Hirošimo in Nagasakijem. Najprej so v poznih sedemdesetih letih 20. stoletja začeli uporabljati alojo v napitkih in kremah za izboljšanje težav s kožo.

Šele v zadnjih letih so biokemiki iz aloje izolirali več kot dvesto sestavin, med temi so tudi specifične za razlago ugodnih učinkov aloje na zdravje, ki so jih izkusveno zaznavali že pred tisočletji. Med njimi so sestavine, ki občutno vplivajo na širjenje virusov in bakterij, okrepijo učinkovitost imunskega sistema in delujejo destruktivno na tumorje. Izolirane sestavine aloje so podlaga tudi za sredstva, ki delujejo protivnetno, pospešujejo celjenje ran ter blažijo reakcije po pikih insektov in alergične reakcije, prav tako pa delujejo tudi odvajalno in vplivajo na metabolizem sladkorja.

Znanstveniki so v laboratorijskih raziskavah in vitro ter na poskusih na živalih dokazali ugoden vpliv aloina na rakaste celice. Žal še ni dovolj dokazov za tak učinek pri ljudeh.

Kmetijsko ministrstvo Združenih držav Amerike je že leta 1992 dovolilo uporabo pripravkov aloje za zdravljenje raka mehkih tkiv pri živalih in za zdravljenje levkemije pri mačkah.

Pri nekritični uporabi pripravkov aloje pa so znani tudi neugodni stranski učinki, vključno s smrtnimi izidi. Gre za primere, ko so bolnikom z rakom injekcijsko vbrizgali izvlečke aloina, ki naj bi deloval na rakaste celice.

V prispevku Franca Šivica ALOJA IN MED so navedbe dovolj kritične in dovolj razumljive, če jih bo bralec in potencialni uporabnik resno upošteval. V članku navedeni gospod iz knjige Romana Zaga pa ni dal svojega dovoljenja za objavo v knjigi, saj ga za to nihče ni vprašal. Se je pa ljubeznivo odzval, ko sem se sama zanimala za njegovo izkušnjo pri uporabi aloje. Ves čas bolezni (več kot deset let) je hodil na redne kontrole k specialistu, ki ga je zdravil s priznanimi postopki uradne medicine, in to počne še zdaj. Odkar je zbolel tudi uživa pripravek iz aloje in medu (po nekoliko, ne veliko drugačni recepturi, kot je navedena v omenjenem prispevku), poleg tega tudi redno pije čaj iz vrbovca. V prvih letih bolezni so bili potrebni medicinski posegi približno vsaki dve leti. V zadnjih šestih letih se bolezen ni več ponovila.

Kot je že dolgo znano, ne more biti nobeno zdravilo enako učinkovito pri vseh bolnikih z enako boleznijo, saj ne poznamo vseh dejavnikov, ki so jo povzročili. Nič manj kot laboratorijsko in klinično ugotovljeno in preverjeno delovanje zdravila je pomembno tudi psihično stanje posameznika, njegova pozitivna naravnost, njegov način življenja, prehrana, dojemanje in sprejemanje sveta in vseh mnogoterih znanih in manj znanih zunanjih dejavnikov, ki se neposredno ali posredno dotikajo našega življenja. Raziskave zdravilnih učinkovin aloje se nadaljujejo, zato upam, da bomo v prihodnosti dobili informacijo o njeni resnični zdravilni vrednosti oziroma novo zdravilo.

SPLETNA STRAN ČZS:
www.cebelarska-zveza-slo.si

Biologija čebele

Čmrlji v Sloveniji – črno-rumeno-beli čmrlji

(*Bombus terrestris*, *B. lucorum*, *Megabombus argillaceus* in *M. hortorum*)

Dr. JANEZ GRAD

Minile so dolge noči in zimski prazniki okrog božiča in novega leta, minila sta že tudi zimska meseca januar in februar. Napočil je težko pričakovani in želeni marec, znanilec pomladi in hkrati prvi pomladanski mesec. Meteorologi so za začetek meteorološke pomladi izbrali 1. marec, koledarska pomlad pa se začne tri tedne pozneje, to je 21. marca. Dnevi so vedno daljši in sonce sije vse močnejše. Vsa narava se prebuja, z njo pa tudi čmrlji. Najprej tiste vrste čmrljev, ki si gradijo gnezda v zemlji, v opuščenih rovih miši, voluharjev, krto in podobno, kot da je zanje prihod meteorološke pomladi tisti pravi čas za prebujanje iz zimskega spanja in konec počitka, ter začnejo oblikovati novo, prihajajočemu poletju namenjeno in posvečeno družino. Še se pojavljajo obdobja mraza in tudi sneg občasno še za krajši čas prekrije travnike in gozdove, vendar jim gnezdo pod zemljo omogoča precej varno in dovolj toplo zaščito pred temi naravnimi dogajanjem, da lahko dočakajo toplejše aprilsko in majsko vreme. V dnevih okrog nastopa koledarske pomladi se iz zimske otrplosti prebudijo tudi površinski čmrlji, ki si gradijo gnezda na površju zemlje, v mahu, gozdni podrasti, travnatih rušah ...; ta gnezda so veliko bolj podvržena uničujočim vplivom zgodnjepomladanskega mraza in snežnih padavin (Grad, 2003). Od približno 22 vrst pravih čmrljev (rod *Bombus*, zajedavski čmrlji *Psithyrus* – čmrlji kukavice niso vključeni), ki naj bi živeli v Sloveniji (Jenič, 2003), jih velika večina domuje v zemlji. Vendar pa jih večina od teh živi na višjih območjih naših gora, kjer jim gorski ter planinski travniki omogočajo sicer kratkotrajno, vendar obilno pašo, ki pa jim iz leta v leto zagotavlja preživetje in razvoj (Grad, 2004). Po barvnih vzorcih dlačic se med seboj lahko precej razlikujejo. Tako poznamo na primer črno-rdeče, črno-oranžne, črno-rumeno-rdeče in črno-rumeno-bele čmrlje. Črno-rumeno-bel čmrlj je tisti, ki ima v osnovi po vsem telesu črne dlačice, razen enega ali dveh pasov rumenih (zlato rumenih, limonino rumenih in podobnih različic) dlačic na temenu trupa in

prednjem delu zadka ter belih (sivobelih) dlačic na zadnjem delu zadka. Za nižje ležeča območja naše dežele so pomembni črno-rumeno-beli čmrlji, ki bivajo pod zemljo. Ker se pojavljajo pogosto, jih tudi ljubitelji narave najpogosteje opazimo pri njihovem delu na cvetju. Med te sodijo: *Bombus terrestris* (temni zemeljski čmrlj), *B. lucorum* (svetli zemeljski čmrlj), *Megabombus argillaceus* (črni zemeljski čmrlj, pri katerem ima matica popolnoma črn zadek, delavka pa ima zadnji del zadka bel kot druge vrste črno-rumeno-belih čmrljev) in *M. hortorum* (vrtni čmrlj). Zaradi vpadljivih živih raznobarnih vzorcev dlačic spadajo med naše najlepše čmrlje, zaradi številčno precej močnih družin in celodnevne izletavanja na pašo, tj. od zgodnjega jutra do poznega večera, pa sodijo med pomembne opravevalce rastlin. Tem štirim vrstam čmrljev je namenjen tudi tokratni prispevek in v nadaljevanju bomo pod imenom črno-rumeno-beli čmrlji razumeli katero od teh štirih vrst. Njim podobni čmrlji, ki tudi živijo v Sloveniji, so še *B. cryptarum* in *B. jonellus* (Jenič, 2003) ter morda še kateri izmed čmrljev, ki živijo v nemško govorečih deželah, vendar jih pri nas še niso opazili: *B. magnus*, *B. subterraneus*, *B. ruderatus* (Hagen, 1994). Črno-rumeno-belimi čmrljem v slovenskem prostoru še ne grozi izumrtje. Za to se lahko zahvalimo naši, vsaj na hribovitih območjih še precej neokrnjeni in nepoškodovani naravi, pa tudi dejstvu, da se tovrstni čmrlji naseljujejo tako v nižinskih kot v višji in celo visoko ležečih okoljih, na travniških in gozdnih površinah, v sadovnjakih, na njivah, na rečnih in obcestnih brežinah in podobno; čmrlji *argillaceus* si poiščejo gnezdo le na zelo toplih in s soncem obsijanih legah. Kljub temu pa se njihovo število na urbanih območjih in v okoljih, ki jih obdelujejo s težko travniško in njivsko mehanizacijo, hitro in opazno zmanjšuje. Težki stroji povozijo, zamašijo in zmečkajo gnezda v zemlji. Maticе črno-rumeno-belih čmrljev so med prvimi, ki jih po dolgem zimskem premoru opazimo spomladi. Lačne najprej vneto obiskujejo pomladno cvetje, nekaj

dni pozneje pa že iščejo primerno mesto za ureditev gnezda. Ko ga najdejo ter uredijo, takoj zaležejo prva jajčeca, potem pa vanj prinašajo velike barvne kepice cvetnega peloda – obnožine za mlade črvičke, iz katerih se bodo izlegli prelepi čmrlji; najprej delavke, potem pa še mlade matice in samčki oz. trotki. Obiskujejo in oprahujejo veliko vrst zgodnjega spomladanskega cvetja, na primer reso, mačice, žafran, mrtve koprive, borovnice, marelice, breskve, češnje, hruške, jabolane, pa tudi trobentice, vijolice in drugo. Na vzhodu občine

Dol pri Ljubljani, v širši okolici vasi Petelinje, ki leži na skrajnem vzhodnem delu Ljubljanske kotline, sem v zadnjih desetih letih, od 1995 do 2004, opazil prvo matico na dan, kot kaže razpredelnica 1. Iz razpredelnice lahko povzamemo tudi pojav toplejših pomladnih dni v posameznem letu, ko so se prebudile prve matice. So pa lahko vremenske razmere v različnih delih Slovenije zelo različne, zato ni nekega splošno veljavnega datuma prebujanja matic iz zimskega spanja, veljavnega za vso državo.

Razpredelnica 1: Dnevi v letih 1995–2004, ko sem opazil prvo črno-rumeno-belo matico

Leto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Dan v letu	1. 3.	27. 3.	23. 2.	25. 2.	10. 3.	8. 3.	18. 2.	8. 3.	4. 3.	2. 4.

Neizkušen opazovalec, ki bo opazil črno-rumeno-belega čmrlja na cvetu ali v letu, na splošno ne bo mogel ugotoviti, kakšne vrste je ta čmrlj, saj so si čmrlji vseh navedenih vrst na videz zelo podobni. Kljub temu pa so

med njimi določene razlike. V razpredelnici 2 so podane nekatere značilnosti, ki jih opredeljujejo, seveda pa strokovnjaki biologi poznajo še druge pomembne razlike med njimi, vendar jih tu ne omenjamo.

Vrtni čmrlj (*M. hortorum*)

Družina vrtnih čmrljev (*M. hortorum*)

Črna zemeljska matica (*M. argillaceus*)

Temna zemeljska matica (*B. terrestris*)

Razpredelnica 2: **Značilnosti črno-rumeno-belih čmrljev (Hagen, 1994)**

Vrsta čmrlja	<i>B. terrestris</i>		<i>B. lucorum</i>		<i>M. argillaceus</i>		<i>M. hortorum</i>	
	matka	delavka	matka	delavka	matka	delavka	matka	delavka
Dolžina telesa (mm)	20–23	11–17	18–21	9–16	24–28	x	17–22	11–16
Razpon kril (mm)	38–43	22–34	36–39	20–33	x	x	35–40	28–32
Velikost glave	zelo kratka		zelo kratka		zelo dolga		zelo dolga	
Dolžina rilčka – jezička (mm)	zelo kratka 9–10 8–9		zelo kratka 9–10 8–9		dolga x x		dolga 19–21 14–16	
Barvni odtenek rumenih trakov	rjavorumen (ne limoninorum.)		limonino rumen (star = sivobel)		svetlo rumen (ne zlato rumen)		rjavo do zlato- rumen	
Lega zadnjega rumenega traku	na 2. obročku zadka		na 2. obročku zadka		na temenu in 1. obročku zadka		na temenu in 1. obročku zadka	
Barva zadnjega dela zadka	5. in 6. obroček sta sivobela		5. in 6. obroček sta sivobela		5. in 6. obroček sta črna-bela		5. in 6. obroček sta bela	
Okvirna življenjska doba	dolga marec-oktober		srednje dolga marec-avgust		srednje dolga april-september		kratka april-julij	
Število delavk v družini	100–600		100–400		100–500		50–120	

Legenda: x pomeni, da ni podatka.

Samčki so po velikosti manjši od matic in na splošno nekoliko večji od delavk ter imajo bolj živobarvne vzorce dlačic od matic oziroma delavk. Med cvetlice, drevje in grmovnice, katerih cvetje delavke črno-rumeno-belih čmrljev najraje obiskujejo in koristno oprahujejo, sodijo bela in rdeča ter druge detelje, boreč, borovnice, brusnice, čišljak, facelija, fižol, gabez, glavinec, glicinija, grašica, kapucinka, kostanji, kovačniki, lučnik, volčji bob, madronščica, maline, mrtve koprive, naprstec, negnoj, osati, oslad, ostrožnik, pete-

linčki, preobjeda, regrat, resa, grozdčija, robidovje, sadno drevje, timijan, travniška kadulja, vajgelija, vrbe, zlata rozga, zvončnice, žajbelj in še nekatere druge rastline. Seveda pa delavke različnih vrst izbirajo tudi med naštetimi cvetnicami (Hagen, 1994). Že od osemdesetih let prejšnjega stoletja naprej temne zemeljske čmrlje *B. terrestris* po vsem svetu uporabljajo za oprahujevanje kulturnih rastlin v zaprtih rastlinjakih, predvsem za paradižnik, rdeče jagode in še druge gojene rastline. Izkazali so se kot najučinkovitejši in najcenejši izvrševalci te naloge. Vse to dokazuje, kako pomembni so čmrlji za naravo in gospodarstvo. Ne pozabimo tega tudi tedaj, kadar jim na pokosenem travniku ali kje drugod grozi uničenje in jim lahko priskočimo na pomoč. Naši zanamci nam bodo hvaležni, če jih bomo ohranili tudi zanje.

Viri:

1. GRAD, J., 2003: Čmrlji v Sloveniji – sivčki in črnčki. Slovenski čebelar, 105 (2): 56–58.
2. GRAD, J., 2004: Čmrlji v Sloveniji – črnordeči čmrlji. Slovenski čebelar, 106 (4): 121–124.
3. HAGEN, E., 1994: HUMMELN bestimmen, ansiedeln, vermehren, schuetzen. Naturbuch Verlag, Augsburg. ISBN 3-89440-041-2.
4. JENIČ, A., 2003: Biogeografska analiza čmrljev (rod *Bombus*) v Sloveniji. Diplomsko delo (univerzitetni študij), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

Družina svetlih zemeljskih čmrljev (*B. lucorum*)

Iz društvenega življenja

OBČNI ZBOR ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

54. redni občni zbor Čebelarstva Slovenije

**bo v soboto, 16. 4. 2005, ob 10. uri,
v prostorih Čebelarskega centra Slovenije,
Brdo pri Lukovici 8**

Predlog dnevnega reda:

1. Otvoritev in izvolitev delovnih organov občnega zbora.
2. Razglasitev prejemnikov odličij Antona Janše.
3. Poročilo verifikacijske komisije.
4. Poročilo o uresničitvi delovnega načrta ČZS za leto 2004 in predsednikovo poročilo.
5. Poročilo nadzornega odbora.
6. Razprava o poročilih.
7. Potrditev zaključnega računa ČZS za leto 2004.
8. Sprejem delovnega in finančnega načrta ČZS za leto 2005.
9. Delegatska vprašanja in predlogi.

Občni zbor ČZS je najvišji organ, ki ga sestavljajo delegati članov ČZS. En delegat zastopa enega člana ČZS. Na občnem zboru imate glasovalno pravico le, če se ga boste udeležili kot delegat, s pooblastilom društva oz. zveze. Delegati morajo biti člani ČZS.

Občni zbor je javen, zato se ga lahko udeležijo tudi drugi, vendar nimajo pravice glasovanja.

predsednik:
Lojze Peterle

Tretji občni zbor Čebelarstva Slovenije Zgornje Gorenjske

BOŠTJAN NOČ

V soboto, 12. februarja 2005, je Čebelarska zveza Zgornje Gorenjske (ČZZG) v kulturni dvorani na Breznici pripravila svoj 3. občni zbor. V ČZZG je včlanjenih 15 čebelarskih društev iz vse Gorenjske. Občnega zbora se je udeležilo več kot 120 čebelarjev in gostov. V prav posebno čast nam je bilo, da so se občnega zbora kot gostje udeležili župan občine Žirovnica g. Pfajfar, župan občine Škofja Loka g. Draksler, župan občine Radovljica g. Stušek ter podžupana občine Bled g. Žirovc in občine Trzin g. Perne. Prav tako smo bili veseli udeležbe vodstva ČZS, podpredsednikov g. Šivica in g. Rončevića, tajnika g. Tomca ter urednika Slovenskega čebelarja g. Miheliča. V prav posebno zadovoljstvo

in čast pa nam je bila udeležba našega zvestega in dobrega prijatelja g. Grila.

Kot uvod v občni zbor je »čebelarski podmladek« iz Cerkelj pripravil kratek glasbeni nastop, potem pa je občinstvo navdušil film o Petru Pavlu Glavarju, ki ga je posnel g. Šivic.

Potem se je začel uradni del. Vodstvo ČZZG je predstavilo poročila o delu ČZZG v minulem letu. V svojem temeljitim poročilu je predsednik ČZZG poudaril najpomembnejše naloge, opravljene v letu 2004. Med njimi je poudaril zlasti obnovo Plemenilne postaje Antona Janše pod Zelenico, izdajanje glasila Kranjska čžbe-la, štiri strokovna predavanja, srečanje gorenjskih če-

Domači čebelarji in gosti na otvoritvi.

Predsednik ČZZG g. B. Noč prejema priznanje, kopijo čebelnjaka A. Janše.

belarjev, izobraževanje, skrb za podmladek, skupno udeležbo v Celju, Bohinju, na Bledu itd. Poleg tega sta bili za udeležence zboru zanimivi tudi slikovna predstavitev projekta obnove Plemenilne postaje Antona Janše pod Zelenico – predstavil ga je vodja gradbenega odbora g. Brane Kozinc – in predstavitev projekta Izobraževalno-vzrejni center Zelenica, za katerega je ČZZG pridobila sredstva iz programa PHARE – tega je predstavila gdč. Vanja Resman. Navzoči delegati so vsa poročila potrdili brez pripomb.

Potem je predsednik predstavil načrt dela za leto 2005, katerega osrednja naloga bo končanje projekta »Zelenica«. Radi bi, da bi Zelenica dejavno in v korist vseh slovenskih čebelarjev čim več prispevala k uspešnemu selekcijskemu delu PRO. Poleg tega bomo skušali urediti dokumentacijo za polnilnico v Radovljici, eden večjih projektov bo tudi zgraditev doma v Škofji

Loki. Preostale naloge (predavanja, izdajanje glasila, izobraževanje) bodo potekale v enakem obsegu kot prejšnja leta.

Najslovesnejši del občnega zbora je bila podelitev nagrad. Najvišje priznanje ČZZG – miniturno kopijo Janševega čebelnjaka – je na predlog ČD Radovljica prejel predsednik ČZZG g. Boštjan Noč za zasluge za gorenjsko čebelarstvo. Prav tako je na predlog ČD Radovljica NAJŽUPAN ČZZG postal g. Janko Sebastian Stušek, župan občine Radovljica, za zasluge pri sodelovanju in podpori čebelarstvu na Gorenjskem. Posebno zahvalo ČZZG je prejela gdč. Vanja Resman za pripravo projekta PHARE.

Za konec so besedo dobili gostje in vsi so pohvalili delo ČZZG. Predstavniki občin so nam obljubili vsestransko pomoč. Ob koncu smo vse navzoče tudi skromno oz. po »gorenjsko« pogostili.

*Levo:
Najžupan je
postal župan
občine
Radovljica
g. J. S. Stušek*

*Desno:
Nova zgradba
na Zelenici.*

Medena juha – zakaj pa ne?

MARIJA LEBAR

V soboto, 8. januarja 2005, so se mozirski čebelarji zbrali na občnem zboru svoje družine, da bi pregledali in ocenili delo v minulem letu. Kot je bilo razvidno iz poročil, je bila medena letina dokaj dobra, po drugi strani pa je bilo kar nekaj neprijetnosti zaradi čebeljih bolezni. V več krajih se je poleg varoze pojavila tudi huda gniloba čebelje zalege, zato je bila uvedena zapora prometa s čebeljimi družinami in prevozov na pašo. Zaradi pravočasnega in korenitega ukrepanja je bila bolezen zatrta in zapora je bila preklicana.

Videti je, da čebelarji prav tako nestrpno kot njihove živalce čakajo na začetek nove sezone, zato so pohiteli z obračunom za minulo leto. V društvo je včlanjenih 52 čebelarjev, na njihovem območju pa delujejo še trije čebelarji, ki niso člani. Seveda si želijo, da bi se tudi ti vključili v društvo, saj se zavedajo, da je samo tako mogoče sistematično nadzorovati zdravljenje čebeljih bolezni, ki se sicer prenašajo med družinami. O boleznih je podrobneje poročala Alenka Jurič, dr. vet. med., iz Nacionalnega veterinarskega inštituta Celje. Poudarila je, kako pomembno je pravilno in pravočasno ukrepanje ob pojavu bolezni, ter se hkrati zahvalila članom društva za pomoč pri pregledih čebelnjakov na Mozirskem. Zanimivo je bilo tudi poročilo preglednika medu. Kot je povedal, je ustrezne preglede kakovosti medu za pridobitev kolektivne blagovne znamke opravilo več članov, ki so v 99 panjih pridelali 2040 kg medu. Povprečen dos nos na panj je bil 20,6 kg medu.

Predsednik Ivan Čopar je v poročilu poudaril, da so v skladu z novimi predpisi na območju društva popisali in registrirali vse čebelje družine. Mozirčani so bili tudi gostitelji čebelarjev z Raba in njihov obisk je bil poučen za vse. Sodelovali so na sadjarski razstavi, v okviru katere so pripravili predavanja za učence 7. in 8. razredov osnovnih šol in ti so jim prisluhnili z velikim

Podelitev priznanj.

zanimanjem. Med načrte za prihodnje leto so med drugim zapisali graditev čebelarskega doma, v katerem bodo tako prostori društva kot tudi zveze, ter organizacijo čebelarskih krožkov na šolah, če bodo našli ustrezne mentorje.

Tistim, ki so potožili, da imajo težave pri prodaji medu, je predsednik odgovoril, da je treba čebelje pridelke znati tudi ustrezno predelati, veliko novih možnosti pa je zlasti v kulinariki. Tako so na seminarju na Brdu pri Lukovici udeleženci lahko spoznavali, kako iz medu narediti likerje in vina, pa tudi uporaba v kuhinji je lahko raznovrstna, saj so pripravili celo medeno juho.

Da pa ne bi govorili samo o težavah in delu, je za lep uvod v delo občnega zbora s čebelarsko himno poskrbel kvintet Koledniki iz Mozirja. Na zboru so se spomnili tudi svojih zaslužnih in delovnih članov. Tako so nekaj članom podelili posebna priznanja ob njihovi 70- in 80-letnici, posebno priznanje ob visokem življenjskem jubileju, 90. rojstnem dnevu, pa je prejel Jože Goličnik z Lepe Njive. Priznanja Anton Janša III. stopnje so prejeli Martin Visočnik, Florjan Skornšek in Ivan Čopar.

**Vljudno vas vabimo na predavanje na temo
TEHNOLOGIJA ČEBELARJENJA
V NAKLADNEM PANJU.**

Predavanje bo v petek, 15. aprila, ob 17.30, v OŠ Miha Pintar Toledo, Kidričeva 21, Velenje. Predaval bo gospod Milan Starovašnik.

Prisrčno vabljeni!

za ČD Apis – **Matjaž Vehovec**

Društvo ljubiteljev čebel APIS, Ribnica

IVAN ŠEGA

Ribniški čebelarji, organizirani v Društvu ljubiteljev čebel Apis, smo v petek, 25. februarja 2005, pripravili volilni občni zbor. Na njem smo med drugim izvolili novo vodstvo, ki bo na čelu društva prihodnja štiri leta. Prvi del občnega zbora je bil bolj slovesen, saj je potekal na predvečer 100. obletnice ustanovitve prve čebelarске podružnice v Ribnici. Zato je 26. februar tudi datum začetka organiziranega čebelarstva v Ribniški dolini. Ob tej priložnosti je bil slavnostni govornik tajnik našega društva. V svojem govoru je med drugim navedel tudi nekaj zaslužnih mož za razvoj krajevnega čebelarstva. Najpomembnejši med njimi je bil Mihael Vrbič, nadučitelj v Sodražici, ki je imel tudi prvo besedo ob ustanavljanju podružnice osrednje čebelarске zveze v Ribnici. Bil je umen sadjar in čebelar. Trgoval je s čebeljimi roji. S svojim znanjem in delavnostjo je občutno zaznamoval čebelarstvo v tem kraju. Drugi pomemben čebelar je bil prof. Stane Mihelič, ki je leta 1934 napisal knjigo o Antonu Janši. Leta 1933 je bil tudi predsednik ribniške čebelarске podružnice. V novjšem času je bil pomemben čebelar pokojni gospod

France Gradišar. Njegova zasluga je v tem, da mu je po drugi svetovni vojni, ko so bile razmere za čebelarstvo zelo slabe, uspelo čebelarje združiti v različne oblike organizacije. DLČ Apis je prav na dan občnega zbora prejelo gradbeno dovoljenje za zgraditev manjšega čebelarskega doma. To je bil tudi simbolni dogodek in hkrati priznanje stoletnemu delovanju tamkajšnjih čebelarjev v različnih oblikah organiziranosti. Končana je tudi Zgodovina čebelarstva v Ribniški dolini. V njej so popisani dogodki od sredine 19. stoletja do 25. februarja 2005, ko je potekal letošnji občni zbor. Če bo društvo dobilo sponzorje, jo bo v broširani obliki tudi izdalo. Ob tej priložnosti so oblikovali tudi spletno stran ([HTTP://USERS.VOLJA.NET/APISEMED](http://users.volja.net/apismed)), na kateri bodo skušali kolikor mogoče sproti objavljati novice in podatke o društvu. Na njej bo mogoče prebrati tudi omenjeno Zgodovino. Uradna proslava ob 100-letnici organiziranega čebelarstva v Ribniški dolini naj bi bila v drugi polovici avgusta. Jubilej bodo skušali zaznamovati z blagoslovitvijo temeljnega kamna za čebelarški dom in morda tudi z ustreznimi razstavo.

S čebelarji ČD Slovenska Bistrica na obisku v Avstriji

STANKO VEDLIN,
Preša pri Majšperku

Pozimi, ko narava in čebele še spijo, čebelarji radi pogledamo k sosedu in se pozanimamo za njegov način dela s čebelami. Štirje čebelarji iz ČD Majšperk smo se tako rade volje odzvali na povabilo slovenjebistriških čebelarjev, naj se jim pridružimo na »strokovno-komercialnem« izletu in obisku pri čebelarju Ernestu Neuwirthu v Brodersdorfu pri Gleisdorfu v Avstriji.

Našo ekspedicijo v sosednjo državo je s polhovko na glavi suvereno vodil predsednik ČD Slovenska Bistrica g. Norbert Jedločnik, ki odlično obvlada nemščino in avstrijske razmere. Zjutraj smo se na pot odpravili v snežnem metežu. Točno ob desetih dopoldne nas je avtobus pripeljal na dvorišče čebelarja Neuwirtha, v deželo brez snega, obsijano z zimskim soncem. Prijazno sta nas sprejela ambiciozni mladi gospodar in njegova zelo spretna in marljiva žena. V nekaj stvarkih nam je

predstavil svojo preusmeritev iz kmetijstva v visoko specializirano čebelarjenje. Tako kot pri nas tudi v Avstriji propadajo male kmetije. Zato je hlev spremenil v proizvodni prostor, gospodarska poslopja pa v gostinski obrat. Vsak teden sprejme do tri avtobuse gostov. To so čebelarji, turisti in ljudje različnih poklicev, ki za konec tedna radi pridejo na podeželje. Sam vari pivo, med pa oplemeniti v različna nova živila. Izdeluje približno 60 različnih namazov z medom, mešanim z borovnicami, jagodami, s suhim sadjem, celo z bučnicami in cvetnim prahom. Za mešanje kremnega medu in različnih drugih živil uporablja sodobno strojno opremo. Za hišo je strm breg, po njem pa vodijo stopnice v največji »panj« na svetu, to je v stavbo v obliki panja. Grajena je iz naravnega materiala. Stene so iz ilovice, pomešane s kravjekom, da se ne lušči. Ogrodje je le-

seno in pokrito s slamo. V slamnati strehi so skrite sončne celice za pridobivanje električne energije, za ogrevanje in razsvetlavo. Skupaj pridobi 1.200 vatov, to pa zadostuje za notranjo razsvetlavo. V razstavnem prostoru, ki ga lahko obišče 50 ljudi hkrati, je velik točilni pult. Na lepo urejenih policah je razstavljeno vse, kar ponuja hiša, od piva, medenega vina, različnih poživil in mešanic z medom. Nad pultom je velikanski zaslon, na katerem nam je lastnik predvajal posnetke svojega čebelarstva in svojega celoletnega dela s čebela-mi. Rad je odgovarjal tudi na naša vprašanja. Tako je povedal, da medeno vino izdeluje po receptu: 30 kg medu, 20 l svežega jabolčnega soka in 100 l vode se-greje na 25 °C, doda glivice za vretje in tekočino pusti tri mesece vreti. Ko ga pretoči v lesene sode, se vino fermentira v odlično pijačo z 12 odstotki alkohola. Odlično prodaja mešanico medu, propolisa, cvetnega prahu in bučnic, imenovano viagra. V preteklosti je čebe-laril z 240 panji. Prevažal jih je po Štajerskem in Gra-diščanskem. Ker poln nakladni panj tehta več kot 80 kg, je imel težave s hrbtenico, zato je zmanjšal svoje če-belarstvo na 70 panjev. V njih pridelal od 3–5 ton me-du. Ker ga na leto prodal približno 80 ton, razliko na podlagi pogodbe kupi pri treh večjih čebelarjih. Potem nas je po podzemnem hodniku popeljal v nekdanji sen-ik, v katerem je uredil prostor za goste, ki ga ogreva velikanski kamin na drva.

Sicer pa smo za ogled njegovega čebelarstva, degu-stacijo njegovih dobrot in odlično malico plačali le 10 evrov.

Tudi obisk naslednjega čebelarja je bil zanimiv, saj je zaradi slabih razmer v kmetijstvu tudi on opustil kmetovanje. Odločil se je za biovrtinarstvo in biočebe-larstvo. Med našim obiskom na biokmetiji Amplatz je bil gospodar na bolniškem dopustu v termalnih topli-cah. Sprejela nas je njegova nadvse prijazna žena. Brez zavor nam je prikazala čas, ko sta bila z možem finančno na dnu, torej brez denarja. V vrtu je bilo nekaj ze-lenjave, v shrambi pa 70 kg medu. Razmere so jo pri-silile, da se je odpravila na graško tržnico, tam pa je prodala vse njune pridelke. To ju je spodbudilo, da sta se odločila za biovrtinarstvo in biočebelarstvo. Za po-moč sta prosila strokovnjake s teh področij in se ravnala po njihovih navodilih. Zdaj imata zaposlene še štiri ljudi. V času, ko smo bili na obisku, so vsak dan očistili in pripravili za trg 2–3 tone kitajskega ohrovt. Zdaj imata stalne stojnice na treh tržnicah. Mož za svoj biomed iztrži za 30 odstotkov boljšo ceno. Vse do pred-lani so čebelarili z 200 panji, lani pa so zazimili 300 nakladnih panjev. Letos bodo svoje čebelarstvo razši-rili še za 300 nakladnih panjev in začeli vzrejati mati-

Bistriški čebelarji pred največjim »panjem« na svetu. V ospredju v polhovki predsednik Norbert Jedločnik.

ce. S to dejavnostjo se bo ukvarjal sin, ki je zdaj sicer še študent. Za potrebe čebelarstva so zgradili tudi veli-ko novo halo. V njej je najsodobnejša strojna linija, na-rejena iz nerjavečega jekla, in to za vse postopke od odkrivanja do točenja medu. Imajo tudi centrifugo za izcejanje voščin. Zanimali smo se, kakšna je razlika med biočebelarstvom in navadnim čebelarstvom. Gos-podarica nam je pojasnila, da varoo lahko zatirajo sa-mo z mravljinčno oziroma oksalno kislino. Za vse dru-gle bolezni morajo sodelovati s čebelarskim inštitutom, ki nadzira uporabo zdravil. Za jesensko krmljenje lah-ko uporabljajo samo paragvajski rjavi sladkor (kilo-gram tega sladkorja stane 1,10 evra, navadni sladkor, narejen iz sladkorne pese, pa v Avstriji stane 0,90 evra). Večino medu prodajo na tržnici, preostanek pa tovarni kisa.

Bistriškim čebelarjem se zahvaljujem za lepo doži-vetje in nova spoznanja na področju čebelarstva, prav tako tudi neutrudnemu predsedniku Norbertu Jedloč-niku za povabilo na izlet. Po mojem v Sloveniji pre-malo naredimo za posodobitev domačega čebelarstva. Pri državnem pospeševanju čebelarstva je sicer vse preveč štetja »dlačic« in premalo praktičnih navodil in pomoči.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s. p.

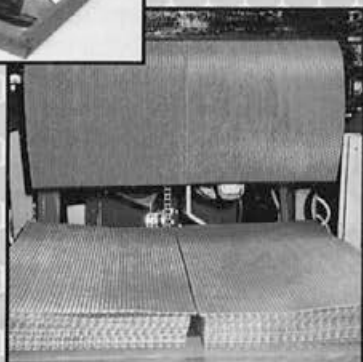
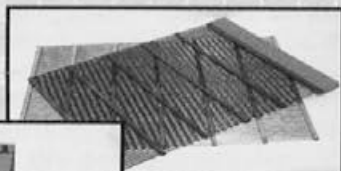
Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01/ 364 11 06 – faks: 01/ 364 13 07
GSM: 031 351 964 – e-pošta: robineli@s5.net

Izdelujemo:

- žične matične rešetke
- testne mreže
- plastična obešala
- plastične odtočne pipe
- plastična razstojšča
- čebelarke lopatke
- lovilce rojev (lesice)
- rogljičene satnike iz lipe
- žico za žičenje
- kuhano voščine do 30. 3.
(sprejem voščin samo v PVC vrečah)

Izdelujemo kakovostne hladnovaljane
satnice vseh dimenzij. Vosek steriliziran.
Vosek in voščine menjamo za satnice takoj.

*V naši trgovini vam ponujamo
tudi vso preostalo čebelarsko
opremo!*

DELOVNI ČAS:

ponedeljek–petek od 8.–12.
in od 15.–18. ure,
sobota od 8.–12. ure

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico
priznamo popust!

ZMERNOST CEN - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE PRIDOBLJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Obvestilo o začetku razpisnega postopka za izvedbo programa »Obnova čebeljega fonda«

Čebelarstva zveza Slovenije na podlagi Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007 za leto 2005 (Ur. l. RS, št. 117/2004) objavlja razpis za izvedbo ukrepa »Obnova čebeljega fonda«

Začenja se zbiranje prijav za investicije v:

- **rodovniško vzrejalništvo čebeljih matic (1)**
- **sofinanciranje nakupa rodovniških matic (100)**
- **gospodarska vzrejalništva čebeljih matic (5)**
- **testne postaje (2)**

Če za posamezen sklop ne bo dovolj prijav, bodo sredstva prenesena v skladu z določbami programa »Obnova čebeljega fonda«.

Rok za oddajo prijav je 30. 4. 2005

Razpisna dokumentacija z vsemi pogoji je objavljena na internetni strani Čebelarstva zveze Slovenije www.cebelska-zveza-slo.si, mogoče pa jo je dobiti tudi v tajništvu ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Opozorilo: Postopek je vezan na priznanje rejske organizacije.

PRO

Navodila za čebelarje za izvajanje osnovne odbire

V Sloveniji čebelarimo z **avtohtono kranjsko čebelo**, *Apis mellifera carnica*. Za kvaliteto čebele smo odgovorni in moramo skrbeti vsi čebelarji. Podlaga za ukrepe za ohranitev in izboljšanje čebelje rase je »Rejski program za kranjsko čebelo«. **Osnovna odbira**, ki je predvidena v **Rejskem programu** in v **Uredbi** in je v fazi sprejemanja na pristojnem ministrstvu, je potrebna zato, da bomo očistili populacijo naše kranjske čebele primesi drugih ras čebel. Predvsem gre za italijanko, za katero je značilna svetlo rumena barva, ki se pri križanjih s kranjsko pokaže v obliki enega ali več rumenih zadkovih obročkov. Za vsako čebeljo družino, ki jo bomo ustrezno označili s panjskim listom ter na **panjski list** zapisali lastnosti čebel po navodilu »**Priznane rejske organizacije**«, po potrebi pa tudi zamenjali matico iz lastnega čebelarstva, bomo upravičeni do materialnega nadomestila. Nadomestilo bo za vsako čebeljo družino predvidoma zagotovilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Osnovna odbira se izvaja v vseh čebeljih družinah, ki so vključene v rejski program. Vsaka čebelja družina mora imeti svoj obrazec, »**panjski list**« (v prilogi), na katerega čebelar vpisuje osnovne lastnosti družine. Posebej pozorno mora čebelar opazovati in na panjski list zapisovati svoja opažanja pri čebeljih družinah, pri katerih na zadku čebel opazi enega ali več rumenih obročkov. Če v teh družinah čebelar oceni, da

je več kot 2 % čebel obarvanih, mora čim prej zamenjati matico.

Pri čebeljih družinah ocenjujemo naslednje parametre:

1. – obarvanost prvega in drugega obročka na zadku (z oceno od 1 do 4 zapisujemo obseg obarvanosti), odstotek čebel v čebelji družini z obarvanimi obročki (zapisujemo zastopanost obarvanih čebel v odstotkih – %);
2. – mimost oziroma agresivnost čebel (ocena od 1 do 4);
3. – rojivost čebel (ocena od 1 do 4);
4. – živalnost čebeljih družin (število zasedenih ulic);
5. – zapisujemo relativne podatke o donosu družine.

1. OBARVANOST OBROČKOV ZADKA

Čebelje družine, pri katerih je ugotovljeno, da ima več kot 2 % delavk prvi obroček ali več obročkov na zadku obarvan rumeno, je treba takoj izločiti iz nadaljnje reje. Sprejemljiva je oranžna do usnjeno rjava barva ob straneh prvega obročka.

1 – Pri večini obarvanih čebel sta dva obročka na zadku obarvana rumeno (rumen, usnjeno rjavi, oranžen).

2 – Pri večini obarvanih čebel je prvi obroček obarvan rumeno (prvi obroček je povsem obarvan).

3 – Pri večini obarvanih čebel je prvi obroček delno obarvan.

4 – vsi obročki so temni.

2. MIRNOST ocenjujemo večkrat na leto s števkami od 1 – 4:

- 1 – čebele so zelo napadalne,
- 2 – čebele so občasno in zmerno napadalne,
- 3 – čebele so mirne,
- 4 – čebele so zelo mirne.

3. ROJENJE:

- 1 – družina je izrojila,

- 2 – rojenje smo preprečili z velikim trudom,
- 3 – pojavili so se matičnjaki, čebele so jih same podrle,
- 4 – družina ni bila v rojilnem razpoloženju.

4. ŽIVALNOST ČEBELJIH DRUŽIN (število zasedenih ulic) – vpisujemo odstopanje od povprečja v čebelarstvu.

5. PODATKI O DONOSU DRUŽINE – vpisujemo odstopanje od povprečja.

PANJSKI LIST

Registrska oznaka čebelnjaka: _____ Številka panja: _____

Oznaka matice: _____

1. pregled: datum: _____

Lastnosti:	Ocene				Opombe
1. Obarvanost obročkov zadka	1	2	3	4	
2. Mirnost	1	2	3	4	
3. Rojivost	1	2	3	4	
4. Živalnost; število zasedenih ulic (odstopanje od povprečja)					
5. Donos medu (odstopanje od povprečja)					
SKUPNO ŠTEVILO TOČK (1 + 2 + 3 + 4 + 5)					

Pasemska ustreznost: **DA – NE.**

Predvideni datum zamenjave: _____

Način izvajanja odbire in zamenjave – osnovna odbira:

Čebelar pri delavkah v posameznih družinah spremlja omenjene lastnosti ter na podlagi ugotovitev, ki jih zapiše na panjski list, izpolni obrazec »Poročilo pregleda« (v prilogi). Na podlagi tega poročila izloči tretjino matic, ki so po svojih lastnostih pod povprečjem v čebelnjaku.

Prvi pregled predvidoma izvedemo ob cvetenju regrata, drugega ob cvetenju akacije in tretjega ob cvetenju kostanja. Vse družine v čebelnjaku čebelar pregleda hkrati.

Potek izločanja matic:

Čebelje družine, pri katerih je ugotovljeno, da imajo delavke prvi obroček ali več obročkov na zadku obarvan rumeno, je treba takoj izločiti iz nadaljnje reje. Sprejemljiva je oranžna do usnjeno rjava barva ob straneh prvega obročka.

Iz družin, ki so po svojih lastnostih v zgornji tretjini, čebelar pripravi vzrejno gradivo, ki ga uporabi za vzrejo matic. Ko so matičniki zreli oz. ko so matice oprasene, v družinah, v katerih je predvidena zamenjava, izloči mati-

ce in jih nadomesti z mladimi maticami. Ker gre za lastno vzrejo, te matice izvirajo iz istega čebelarstva. Občasno čebelar poskrbi za osvežitev krvi – z območja istega krajevnega različka.

Evidenca:

Podatke o ugotovitvah in posegih v panjih, tudi o zamenjavi matic, zapišemo na panjski list.

Kontrola izvajanja osnovne odbire:

Potek osnovne odbire nadzira »rejska komisija« čebelarskega društva/območne čebelarske zveze. Rejsko komisijo sestavljata dva člana, vodi jo »čebelarski preglednik«, drugega člana pa imenuje čebelarsko društvo ali rejska čebelarska zveza. Enotna komisija je lahko organizirana tudi za celotno regijo, na kateri deluje regionalna čebelarska zveza.

Rejska komisija nadzira izvajanje vpisovanja lastnosti čebel na panjski list in preverja ustreznost zapisa s stanjem čebel na stojišču. Poleg tega na terenu preverja tudi zamenjavo matic in dosežene rezultate. O rezultatih poroča PRO.

Priznana rejska organizacija

spomin

ANTON DEBEVC 2. 11. 1909–31. 8. 2004

Avgusta lani, ko bi že skoraj moral poskrbeti za zimsko hrano in zazimljenje svojih čebelic, je za vedno odšel najstarejši član Čebelarstva Logatec Anton Debevc.

Že kot mladenič ga je zanimalo vse v zvezi s čebelami, po drugi svetovni vojni, leta 1947, pa je začel čebelariti s kranjci, ki jih je dobil v Žibrahah. Kmalu je prešel na čebelarjenje v AŽ-panjih in je, ko jih je imel največ, skrbel tudi za več kot štirideset družin. Svoje čebelarstvo znanje je rad posredoval neizkušenim čebelarjem, rad je podaril roj ali čebeljo družino tistemu, za katerega je vedel, da ga to dejavnost zanima. Kljub visoki starosti je še kakšne dve, tri leta pred smrtjo sam zlezal na drevo za neobogljivim, pobeglim rojem in ga vsadil v enega od svojih petindvajsetih panjev, ki jih je imel do konca. Logaški čebelarji ga bomo pogrešali!

ČD Logatec

FILIP PAVŠIČ

Leto 2005 se je komaj začelo in že smo se na pokopališču v Črni na Koroškem v velikem številu poslovili od dolgoletnega čebelarja, lovca in prijatelja Filipa Pavšiča.

Rodil se je leta 1938 v Jazbini, slikoviti dolini pod Uršljo goro. Osnovno šolo je obiskoval v Žerjavu in Črni na

Koroškem, po končani osnovni šoli se je izučil za rudarja, pozneje pa je končal še šolo za nadzornika v rudarskih obratih Rudnika Mežica. Ta poklic je globoko pod zemljo opravljal do začetka zapiranja Rudnika Mežica, pozneje pa je vse do upokojitve delal v Tovarni akumulatorskih baterij Mežica, in to na oddelku priprave proizvodnje. V obeh podjetjih so ga ohranili v spominu kot vestnega in nadvse marljivega delavca. Filip je bil po naravi blag in prijazen človek, z izjemnim čutom za pomoč ljudem v stiski, zato je tudi dolga leta prostovoljno opravljal najodgovornejše naloge v različnih organizacijah v Žerjavu in širše.

S čebelarjenjem se je začel ukvarjati leta 1989, ko so mu sodelavci ob odhodu v zaslužni pokoj za dobro sodelovanje in v znanje spoštovanja kupili osnovno čebelarstvo opremo. Že leto pozneje je postal tudi član Čebelarstva društva Žerjav. Čebelnjak, ki ga je postavil nad hišo na obronku Pogorevca, edinega avtohtonega in zaščitenega gozdnega sestava v tem delu koroške krajine, je vzoren in lepo urejen, v njegovi okolici pa rastejo številne medovite rastline, ki jih je sam zasadil. Tam je preživel lepe in prijetne ure v kramljanju s čebelami, prijatelji in znanci. Povprečno je čebelaril z osmimi družinami, občasno pa tudi z desetimi. V Čebelarstvu društva Žerjav je bil dejaven od samega

začetka, od leta 1992 do leta 1995 pa je bil tudi član upravnega odbora. Z njim smo čebelarji vedno radi poklepetali o tem ali onem, in ko smo zvedeli, da je klonil pod težo kratkotrajne, a hude bolezni, smo bili globoko pretreseni in užalosteni. Hvaležni smo mu za njegov prispevek pri delu društva, zato ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Čebelarstvo društvo Žerjav

FRANC ŠTURM

Decembra lani smo se poslovili od najstarejšega prebivalca našega kraja in staroste briških čebelarjev, številni pa tudi od svojega vzornika, svetovalca in prijatelja Franca Šturma. Različno dolge so življenjske poti. Franc je po zaslugi umirjenega življenja, ki bi ga lahko primerjali z življenjem čebel,

dočakal častljivo starost. Nehote se je ravnal po starem čebelarstvu pravilu: »Po bučelah se vižej« – torej živeti skromno, umirjeno, a vendar delovno in polno.

Rodil se je leta 1911 in je bil tako živa legenda dogajanja v prejšnjem stoletju. Kot mladenič je polnih šest let preživel v vojnah po Italiji, Franciji ... Po vrnitvi si je oblikoval družino in se začel poleg kmetovanja ukvarjati še s čebelarstvom kot dopolnilno dejavnostjo. Čebelariti je začel leta 1947 in ob čebelah je vztrajal vse življenje, dokler mu je zdravje to dopuščalo, po duši pa je ostal čebelar do zadnjega trenutka svojega življenja. Pri delu s čebelami je bil natančen. Bil je zgled številnim, znal je svetovati, govoril je iz izkušenj, do vseh pa je bil prijazen, vesel človek in med čebelarji zelo priljubljen. V njegovem čebelnjaku v bližini domačije so se pogosto srečevali številni čebelarji iz ČD Kanal-Brda, pa tudi drugi iz vse Slovenije. Za svoje zasluge v ČD je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Čebelaril je dolgih 55 let.

S Frančevo smrtjo je Čebelarstvo društvo Kanal-Brda izgubilo dobrega prijatelja in prizadevnega čebelarja. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Kanal-Brda

ZDENKO TIŠLER (1952–2004)

Dan pred novim letom je med tržiškimi čebelarji in številnimi drugimi znanci in prijatelji odjeknila žalostna novica, da je za vedno odšel naš Zdenek. Za številne je bilo to veliko, neverjetno presenečenje, saj je dolgo časa uspešno prikrival svoj neozdravljivo bolezen. Mnogi ljudje, ki se je zbrala na kovorskem pokopališču, da ga je pospremila na zadnji poti, je pokazala, kako velik in širok krog prijateljev in znancev je imel. Otroška leta je preživel v Koprivju pri Tržiču, v idiličnem naravnem okolju, v napredni in zavedni družini. Svoj kraj in rodbinsko izročilo je

zelo cenil in spoštoval, tako da je tudi večino svojega prostega časa namenjal zgodovini kraja in domače hiše. Njegova življenjska pot ni vodila po bleščeči znanstvenoakademski cesti, kljub temu pa si je z izjemno vneto pridobil zavidljivo znanje, ki mu ga je marsikdo zavidal. Zbiral in preučeval je zelišča, različne starine in literaturo. Vse to je na svoj naravno neposreden način navdušeno posredoval vsakomur, ki mu je bil pripravljen prisluhniti. Posebej se je zapisal v spomin številnim otrokom, ki jim je v okoliških šolah navdušeno, prijetno in neposredno razlagal zanimivosti narave.

S čebelami se je srečal v najzgodnejšem otroštvu, saj je bil njegov ded prizan čebelar. Velika ljubezen do narave ga je ves čas povezovala tudi s čebelarjenjem. Ker je bil ekološko zelo ozaveščen človek, je intenzivno preučeval tudi vplive okolja na zdravje in življenje čebel in navdušeno propagiral redno uživanje čebeljih pridelkov. Preučeval je zgodovino čebelarstva in postal eden izmed prvih izdelovalcev miniaturnih čebelnjakov in posnetkov stare čebelarke opreme. V čebelarstvu in pozneje v Zvezi čebelarstva in društev Zgornje Gorenjske je njegovo delo pustilo neizbrisno pečat.

Dragi Zdenko, zahvaljujemo se ti za tvoje veliko delo, ki si ga opravil, in ti želimo miren počitek v okolju, v katerega bližini si deloval in preživel tudi večino svojega časa.

Čebelarstvo društvo Tržič

FRANC TAVČAR

V mrzlem, toda sončnem popoldnevu 8. februarja letos smo se škofjelški čebelarji na farnem pokopališču v Žabnici še zadnjič poslovili od našega, po čebelarstvu staležu najstarejšega čebelarja Franca Tavčarja s Šutne. Dolgo je premagoval težko bolezen, vendar ji je v svojem 79. letu

starosti, moral priznati premoč.

Naš prijatelj France se je rodil v Podgori v Poljanski dolini kot četrti otrok številne družine, v kateri so imele čebele že dolgoletno družinsko tradicijo. Po stopinjah očeta čebelarja so stopali tudi sinovi. Tudi France je prvi stik s čebelami doživel že kot majhen otrok, ko pa je končal osnovno šolo, mu je oče podaril en panj, za katerega je moral skrbeti sam. Kljub temu da je moral s trebuhom za kruhom po svetu, nikoli ni zapustil čebelic, še več, število panjev je povečeval. Ko se je ustalil v

vasi Šutna, si zasnoval družino, zgradil svoj dom, so na vrtu našle svoj prostor tudi čebele. Pri njih je po napornih dnevnih opravilih iskal duševnega miru in se veselil zborovskega petja svojih ljubljank. Čebelaril je z AŽ-panji. V čebelarstvo društvo se je včlanil že pri 19 letih in bil pozneje več let gospodar društva in član upravnega odbora društva. Za svoje požrtvovalno delo na področju čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Da njegovo čebelarstvo ne bo zamrlo, bo poskrbel sin Vili, ki mu je bil v zadnjem času v pomoč. Pomagala mu bo tudi mama Stanka, ki je pokojnemu možu pomagala pri številnih čebelarskih opravilih. Na pomoč mu bomo priskočili tudi loški čebelarji.

Za vse lepe trenutke, dragi France, ki smo jih preživali s teboj, in za vsa tvoja dobra dela za napredek čebelarstva in utrjevanja dobrih medsebojnih čebelarskih odnosov ti bomo čebelarji Škofje Loke vedno hvaležni. Počivaj v miru.

ČD Škofja Loka

JOŽE KAMPERLE

Februarja 2005 nas je nenadoma zapustil naš dolgoletni član Jože Kamperle. Rodil se je leta 1942 v Nemiljah. Že v rani mladosti mu je prvo znanje o čebelah posredoval oče. Leta 1966 se je včlanil v čebelarstvo društvo Besnica.

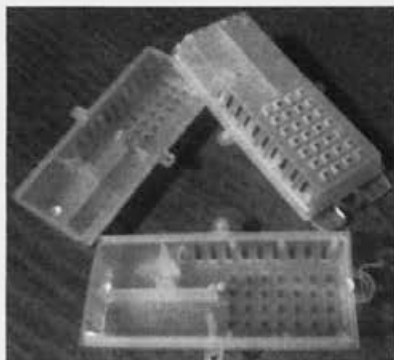
Čebelaril je s 30 panji čebel. Svoje bogate izkušnje in znanje je nesebično prenašal na mlade čebelarje. Triindvajset let je bil tajnik našega društva. Za svoje požrtvovalno delo v društvu in čebelarstvu je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Pokojnega Jožeta bomo čebelarji ohranili v lepem spominu.

*Čebelarstvo društvo Besnica
Franc Klemenčič*

ZAHVALA

Velikolaškimi čebelarjem se prav lepo zahvaljujem, ker so se 14. februarja letos v Ljubljani še zadnjič poslovili od moje drage žene **Amalije Tomšič** iz Vojkove 18. Vsem naj velja iskrena hvala.

mož Lojze

TRANSPORTNA MATIČNICA

Pripravljena po izkušnjah priznanih vzrejevalcev matic, prilagojena vsem zahtevam evropskega in svetovnega trga.

Cena 18 SIT/kos. Dobava po paketni pošti.

Naročiti je mogoče tudi manjše količine, možen dotisk.

Informacije: **GROPLAST, d.o.o.**

zastopnik: **BOŠTJAN GROM, Stara cesta 19
1360 Vrhnika - tel. 041 384 813
ali bostjan.grom@siol.net**

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

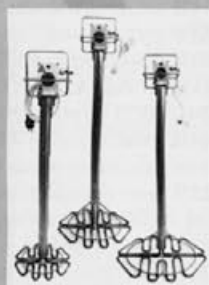
Logar

Oglejte si akcijsko ponudbo na naši internetni strani:
www.logar-trade.si

KOMPLET ZA VZGOJO MATIC

S posebno kaseto si
s pretikanjem lahko vsak
čebelar sam povsem
enostavno vzgoji
nove matice.

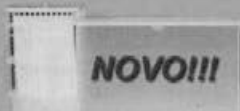

Nov delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka
od 9.00 do 17.00
ob sobotah
od 9.00 do 12.00

NOVO!!!

**Hlapilnik Nassenheider za
kontinuirano izhlapevanje
mravljične kisline.**

NAROČENO BLAGO VAM LAHKO ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.

Našim zvestim kupcem nudimo KARTICO UGODNOSTI.

**Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme v vrednosti nad 10.000 SIT
priznamo čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico 4% popusta.**

LOGAR TRADE, d.o.o.

**Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel.: 04 25 19 410, faks.: 04 25 19 415
e-pošta: info@logar-trade.si**

PROMIT BANFI d.o.o.

9220 LENDAVALA, Šolska ul. 14, Kapca
Tel. 02/ 578 98 76, faks: 02/ 578 98 78,
e-pošta: promit.banfi@siol.net

Izdelujemo vse vrste čebeljih
panjev, prašilčke, satnike in okvirje
za vse vrste panjev

- PRODAM** dvanajst čebeljih družin na AŽ 9S, čebele so zdrave, inf. ☎ 041 244 200.
- PRODAM** deset čebeljih družin na 10 AŽ S, inf. ☎ 02/ 543 15 30 (Murska Sobota).
- PRODAM** dvanajst naseljenih AŽ 10S in dva naseljena AŽ 9S, inf. ☎ 01 72 15 104 ali 041 790 795.
- PRODAM** naseljene AŽ 9S panje, čebele so močne in zdrave, inf. ☎ 01 72 31 753.
- KUPIM** štirideset kil čebeljega voska, inf. ☎ 031 309 841.
- PRODAM** čebelje družine na 7 in 10 AŽS ter omejeno količino AŽ satnikov iz smrekovega lesa, inf. ☎ 03 572 73 43 ali 031 766 533.
- PRODAM** čebele na 5 in 10 AŽ-satov z AŽ-panji, prikolico z naseljenimi AŽ-panji, in dober dolenski cviček, inf. ☎ 07 30 44 140.
- PRODAM** več čebeljih družin na sedmih in desetih AŽS, čebele vam po dogovoru lahko tudi dostavim. Čebelarstvo Švigelj, Kamnik pod Krimom 27, inf. ☎ 01 36 31 394 ali GSM 041 202 621.
- PRODAM** nekaj čebeljih družin z panji ali brez na 10 AŽS z mladimi maticami, inf. ☎ 01 724 27 71 in GSM 041 244 590.
- PRODAM** več čebeljih družin na 7 AŽ-satih z lanskimi maticami z zdravniškim spričevalom, inf. ☎ 01 72 35 430 ali 031 651 366.
- PRODAM** kvaliteten med v satju in surovi propolis, inf. ☎ 031 615 927.
- PRODAM** deset čebeljih družin na AŽ 10S, inf. ☎ 04 252 12 86.
- PRODAM** nerjaveče točilo na osem AŽ-satov, dve preši za izdelavo satnic AŽ in cvetlični, akacijev ter gozdni med, inf. ☎ 031 326 959.
- ZARADI SMRTI** čebelarja prodam devet čebeljih družin v FV-panjih ter drugo čebelarsko opremo, inf. ☎ 03 587 49 81.
- PRODAM** trideset čebeljih družin na AŽ 7S in prevozni čebelnjak TAM 5000, inf. ☎ 07 30 78 389 ali 041 385 494.
- PRODAM** zabojnik za prevoz 60 AŽ panjev, inf. ☎ GSM 031 378 158.
- PRODAM** hojev in cvetlični med po grosistični ceni ter nekaj družin na 10 in 6 AŽS, inf. ☎ 05 757 21 83.
- POCENI PRODAM** ali zamenjam za med tri čebelje družine na 10 AŽS, inf. ☎ 03 56 87 440.
- PRODAM** akacijev cvetlični in lipov med, inf. ☎ 02 792 33 31 ali GSM 041 784 775.
- PRODAM** večje število čebeljih družin na 7 in 9 AŽS, inf. ☎ 07 30 67 540.
- PRODAM** petnajst čebeljih družin na AŽ 10S, inf. ☎ 041 835 329.
- PRODAM** družine na 9 AŽS in domači cviček, inf. ☎ 031 312 430.
- PRODAM** poceni večje število plemenilčkov skoraj novih za vzrejo matic dvodelni ali štiridelni, **kupim prikolico** za osebni avto za prevoz čebel, inf. ☎ 02 640 32 51.
- PRODAM** sto družin na LR satju standardni satnik, petdeset družin na DB satju ter kontejner z dvajsetimi naseljenimi trietažnimi AŽ-panji, matice so vse iz leta 2004, inf. ☎ 041 661 576.
- PRODAM** 30 čebeljih družin na AŽ-satju s panji ali brez, inf. ☎ 02 581 16 60 ali GSM 051 267 945.
- PRODAM** čebelje družine na 5,7 in 9 AŽ-satih, inf. ☎ 05 36 69 346 ali GSM 041 575 917.
- PRODAM** prikolico za prevoz 18 AŽ 10S panjev, popolnoma zaprto s pločvino na ključavnico, lahko tudi kot čebelnjak, inf. ☎ 02 546 11 44.
- PRODAM** čebelje družine na AŽ 10S in 5S, inf. ☎ 04 25 10 505.
- PRODAM** kontejner z 54 naseljenimi AŽ 10S panji primeren za prevoz čebel, inf. ☎ 031 808 944.
- PRODAM** petnajst čebeljih družin na 10 AŽS družine so močne, zdrave z mladimi maticami, inf. ☎ 01 36 12 043.
- PRODAM** čebelje družine na AŽ 10S, čebele so v okolici Domžal, inf. ☎ 041 590 431.
- PRODAM** prevozni čebelnjak TAM 5000 registriran, z 56 naseljenimi AŽ-panji AŽ 10S in prostorom za spanje, inf. ☎ 01 787 14 18.
- PRODAM** nove AŽ-satnike iz smrekovega lesa (vrtani, zbiti, lepljeni) po zelo ugodni ceni 130 SIT, inf. ☎ 041 999 983.
- PRODAM** v aprilu ali maju 30 čebeljih družin na AŽ 10, 9 in 7 S, matice so lanske, inf. ☎ 031 829 666, 01 54 16 164 kličite zvečer.
- PRODAM** deset čebeljih družin na AŽ 10S, inf. ☎ 04 25 76 400.
- PRODAM** čebelje družine na 5, 7 in 10 AŽ S, inf. ☎ 05 366 90 64, zvečer.
- PRODAM** čebele na AŽ satju, inf. ☎ 01 425 96 56 in GSM 040 220 112 zvečer.
- PRODAM** pet čebeljih družin na 9 AŽ S z ali brez panjev in sedem AŽ-sedemsatarjev in posodo za med (200 l) pocinkani in barvani, inf. ☎ 05 30 28 085.
- PRODAM** nekaj čebeljih družin na 7 in 5 AŽ S, inf. ☎ 01 54 28 771, Ljubljana - Dobrunje.
- PRODAM** 30 panjev AŽ 10S s čebelami ter večjo količino gozdnega in cvetličnega medu, inf. ☎ 01 54 20 572 Ljubljana - Dobrunje.
- PRODAM** prevozni čebelnjak TAM 130 – T 11 z petdesetimi praznimi 10 S AŽ-panji po 8.000 SIT/komad, inf. ☎ 02 753 19 71.
- PRODAM** čebelje družine na 7 AŽS, inf. ☎ 031 360 467.
- PRODAM** sto plemenilčkov in posebno omaro za 300 AŽ-satov ter električno črpalko za med, inf. ☎ 041 661 576.
- PRODAM** dvajset naseljenih AŽ 10S panjev in dvajset naseljenih LR-panjev ter TAM 5500 za prevoz 61 AŽ 10S panjev, inf. ☎ 041 330 811.
- PRODAM** štirideset čebeljih družin na AŽ 9S. Prezimize so v 9S polovičarjih v katerih jih lahko odpeljete, panje pa mi kasneje vrnete, inf. ☎ Streher 041 917 594 in 02 803 40 60.
- PRODAM** deset čebeljih družin na AŽ 9S, inf. ☎ 041 583 817, zvečer.
- PRODAM** več čebeljih družin s panji AŽ 9S ali brez njih, inf. ☎ 04 250 30 07.

- PRODAM** več čebeljih družin na 10 in 9 AŽS, inf. ☎ 01 755 12 31, Ivan Osvedkar, Velika Ligojna 31, 1330 Vrhnikar.
- PRODAM** čebele na satju 5,7 in 10 AŽS, inf. ☎ 04 25 11 364, GSM 031 846 674.
- PRODAM** pet AŽ-panjev 10S novi naseljeni z čebelami in čebelnjak za 15 kom. AŽ-panjev 10S in šest prašilčkov 7S, inf. ☎ 041 950 152.
- PRODAM** več čebeljih družin na 10 AŽ-satih, inf. ☎ 02 745 7891 in GSM 041 991 758 (Ptuj)
- PRODAM** nerjavče točilo na štiri sate AŽ na električni pogon, malo rabljeno in avtoprikolico za prevoz 10 AŽ-panjev ter šest smukačev za cvetni prah za pred AŽ-panje, štirje so še nerabljeni, inf. ☎ 051 217 234 ali 05 30 18 479.
- KUPIM** tehniko za pod panj in nevezane revije Slovenski čebelar od leta 1980 dalje, inf. ☎ 041 368 115.
- PRODAM** nekaj zdravih čebeljih družin na AŽ 5 in 7 S, inf. ☎ 01 723 83 22 in GSM 041 599 542.
- PRODAM** poceni čebelarstvo literaturo in trideset letnikov Slovenskega čebelarja ali zamenjam za čebelje pridelke, inf. ☎ 041 985 105.
- PRODAM** večje število čebeljih družin na 7, 6 in 5 satov, inf. ☎ 041 712 285 in 01 78 04 222.
- PRODAM** bencinski agregat za pogon elektromotorja na točilu, primeren tudi za vikend znamke Eismann G-500, inf. ☎ 02 521 19 74.
- PRODAM** tam 4500 za prevoz 66 AŽ-panjev, inf. ☎ 519 22 30.
- PRODAM** več vrst medu ter seme amorfne, inf. ☎ 040 249 323.
- PRODAM** petnajst naseljenih AŽ-panjev 10S, inf. ☎ 07 30 89 747.
- PRODAM** čebele na satju od 4 do 10 AŽS, inf. ☎ 01 787 8203 ali 051 342 407.
- PRODAM** več pregledanih čebeljih družin na 10 in 5 AŽ S po dogovoru lahko s panji, inf. ☎ 041 883 744.
- PRODAM** nekaj čebeljih družin na 10S AŽ in LR, inf. ☎ 041 853 715.
- PRODAM** več čebeljih družin na 9 AŽS, inf. ☎ 041 310 748.
- ZAMENJAM** gozdni med (kočevski) za kostanjevega na ☎ 041 788 826.
- PRODAM** dvajset čebeljih družin na AŽS in zamenjam cvetlični med za kostanj, gozdni ali akacijev z doplačilom, inf. ☎ 041 853 412 ali 01 52 82 616.
- PRODAM** dvajset čebeljih družin na 10, 7 in 5 AŽS, čebele so zdravstveno pregledane, z lanskimi maticami priznanih vzrejevalcev, inf. ☎ 07 81 85 207 in GSM 041 342 070.
- PRODAM** gozdni, mešani in lipov med, inf. ☎ 041 527 102.
- PRODAM** pet čebeljih družin na AŽ 10S z mladimi lanskimi maticami, inf. ☎ 01 839 54 11.
- PRODAM** deset naseljenih AŽ 5S, dvajset novih AŽ 10S in dvajset novih AŽ 7S, inf. ☎ 07 49 87 836 po 19. uri.
- PRODAM** čebelje družine na 5, 7 in 10 A•S po dogovoru je možno tudi z panji, inf. ☎ 01 423 40 02 ali GSM 051 263 866.

POVERJENIKI ZA PAŠO

ČD KANAL BRDA razpisuje stojišča na akacijevi, lipovi in kostanjevi paši. Prijave za te paše sprejemajo do 10. aprila 2005 na naslov: Čebelarstvo društvo Kanal Brda, 5211 Kojško.

DRUŠTVO LJUBITELJEV ČEBEL APIS – RIBNICA – Poverjenika društva za pasišča sta: Janez Arko, Breg 66, 1310 Ribnica, GSM 031 836 213, in Danilo Rus, Grčarice 10, 1331 Dolenja vas, ☎ 041 685 371.

ČD PETER MOČNIK STUDENCI PEKRE – Poverjenik za pašo je g. Mihael Kamplet, Ob plantazi 8, 2341 Limbuš, ☎ 02 613 41 91 in GSM 041 231 765.

ČD POSTOJNA – Izpolnjeni in podpisani obrazec »Vloge za namestitve čebel« skupaj z veljavnim zdravstvenim spričevalom sprejemamo za cvetlično in lipovo pašo do 15. aprila 2005, za gozdno in hojevo pašo pa do 15. maja 2005 na naslov: ČD Postojna, Cankarjeva 6, 6230 Postojna.

ČD NOVA GORICA sprejema vloge za dovoz čebel na akacijevu pašo do 15. aprila, za gozdno pašo pa do 15. maja 2005. Pisne vloge pošljite na naslov Mitja Bavdaž, Prvomajska 90, 5000 Nova Gorica, ☎ 05 30 24 790 in GSM 041 975 393.

ČD MORAVSKE TOPLICE sprejema vloge za akacijevu pašo do 24. aprila 2005. Pisne prijave pošljite na naslov ČD Moravske Toplice, Lešče 4, 9226 Moravske Toplice.

ČD KAMNICA BRESTRICA zbira vloge za kostanjevo pašo; poverjenik je g. Slavko Cehner, Koroška c 59, 2000 Maribor, inf. na ☎ 02 251 65 46 in 041 538 695.

ČD RUŠE – Poverjenik za pašo je g. MIRAN KOTNIK, Lobjnica 3, 2342 Ruše, ☎ 02 661 9471, ali GSM 041 910-807.

ČD AJDOVŠČINA – Prijave čebelarjev za akacijevu in javorovo pašo sprejemamo do 15. 4. 2005, za gozdno pašo pa do 15. 5. 2005 na naslov: ČD Ajdovščina, Cesta 83, 5270 Ajdovščina. Vloga za dovoz čebel na pašo mora vsebovati vse podatke kot to določa 7. člen Pravilnika o katastru čebelje paše in čebelarstvu (U. I. RS, št. 18/02).

ČZD POMURJA – Prosimo da pisne vloge za akacijevu pašo v skladu s Pravilnikom o katastru čebelje paše (Čebelar 2004) pošljete do 20. aprila 2005 na naslov Srednja kmetijska šola Rakičan, Rakičan, Lendavska 3, 9000 Murska Sobota.

Objava koledarja usposabljanja čebelarjev za leto 2005

Koledar usposabljanja čebelarjev v letu 2005 si od 25. marca naprej lahko ogledate na spletni strani ČZS: www.cebelska-zveza-slo.si.

ČZS – ŠČAJ

APIS M & D, d. o. o.
MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure, ob sobotah od 9.–12. ure

KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V PROZORNIH PLASTIČNIH VREČAH DO 10. APRILA 2005

- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL •
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠILJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 180 SIT/KG •
- VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125° C • VOSEK ODKUPUJEMO PO 1000–1100 SIT ZA KILOGRAM •

PRIZNANO VZREJEVALIŠČE MATIC

Sprejemamo prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme.
Po ugodni ceni prodamo večje število čebeljih družin na 5- in 7-AŽ-satih (april, maj, junij).

AŽ-panji 10-satni

PRAŠILČEK AŽ 5- in 7-satni

SATNIKI (satni okvirji)
AŽ – vrtan, lepljen, zbit
LR – standard LR 2/3

PREDELAVA VOSKA
V SATNICE samo 180 SIT/kg

AŽ-trietažni panj

LR-standard
in 2/3 LR-panji

PANJI SO IZDELANI NATANČNO IN KAKOVOSTNO.

UPORABIJAMO VODOODPORNE MATERIALE IN LEPILO.

KAKOVOSTNA IZDELAVA PO UGODNI CENI.

Kvalitetne RSP-točila po ugodni ceni.

UGODNO!

Cena za štirisatno točilo je
59.990 SIT.

KAKOVOSTNE BELJAKOVINSKE
POGAČE V OBLIKI PASTE.
IZDELANE SO PO POSEBNEM
POSTOPKU POD PRITISKOM 500
ATMOSFER IN SE NE STRDIJO.

PRVA POTUJOČA
ČEBELARSKA
TRGOVINA
V SLOVENIJI

Pozimi in spomladi, ko čebelarstva društva sklicujejo občne zборе, organiziramo strokovna predavanja in nakup čebelarске opreme v potujoči čebelarski trgovini.

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA

TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- **AŽ-panji** (9s, 10s, 12s)
- **prašilčki** (5s, 7s)
- **lipovi satniki**
- **zaklade Debelak** (9s, 10s)
- **pitalniki Frančič**
- **distančni vložki**
- **vehe** za povezavo AŽ-panjev
- **trietazni AŽ** (10s)
- **AŽ-Kozinc** 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da opazujete kuhanje Vaših starih satov in surovega voska. Ker je treba priti samo enkrat, prihranite čas in denar.
- Pričakujemo vašo predhodno najavo po telefonu +43(0)3475/2270.
- Vosek predelujemo s tehnološko najmodernejšo opremo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki izključujeta možnost kakršne koli okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas kuhanja je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice kakršne koli debeline in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- **Stare sate in surov vosek je mogoče kadar koli zamenjati za satnice.**
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

Hišni sejem 23.–24. april 2005 – 10 % sejemski popust!

HÖDL

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkereartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch – Steiermark, Austria**

Tel./faks: +43(0)3475/2270

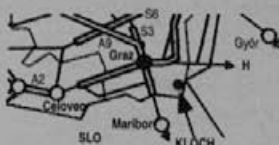
E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas: **ponedeljek–petek** 8.00–12.00, 13.00–18.00
sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Kako nas najdete:

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409, Anton Tomec (01) 729 61 02

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si – urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd., člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. kem., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Vlado Auguštin, univ. dipl. inž. kem., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2005 za nečlane je 10.000 SIT. Posamezna številka stane 900 SIT za člane oz. 950 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT. Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 50 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD.

Priprava za tisk: Prepress, d.o.o., Ljubljana, tisk: Tiskarna Ljubljana, d. d., 1295 Ivančna Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak, dipl. inž. arh.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame do desetega, mali oglasi do petnajstega v mesecu.

Glasilo **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju revije Slovenski čebelar sodeluje Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS.

Za zdrave čebele in večje donose

Na voljo so nove, dopolnjene izdaje knjig prof. dr. Jožeta Riharja, ki jih priporoča ČZS in sam častni predsednik Apimondie g. R. Borneck

VZREJAJMO BOLJŠE ČEBELE
3.450 SIT

ČEBELARJENJE V NAKLADNEM PANJU
3.450 SIT

MANA IGLAVCEV - NAPOVEDOVANJE GOZDNEGA MEDENJA
3.450 SIT

VAROZA ČEBEL
3.000 SIT

Knjige lahko naročite na tel.: 01-428 11 36 ali 041-410 171 in v vseh čebelarških trgovinah.

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in AŽ-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne GJ-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. Izdelujemo tudi vse vrste satnikov.

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Ugodne cene!

UGODNO!

KRISTALNI SLADKOR IZ EU

PONUDBA SLADKORJA ZA ČEBELARSKA DRUŠTVA IN ČEBELARJE V LETU 2005

Prodajne cene sladkorja za čebelarje oz. društva pri nakupu 24.000 Kg (kamion) in plačilo po predračunu.

176,60 SIT za 1Kg (cena za 50 kg sladkorja znaša 8.830,00 SIT)

179,60 SIT za 1Kg (cena za 25 kg sladkorja znaša 4.490,00 SIT)

Cena s prevozom, eno odvozno mesto.

Brez vračila palet.

Prodajne cene sladkorja za čebelarje pri nakupu nad 1.050 Kg (paleta) oz. 1.000 Kg (paleta) in gotovinskem plačilu.

179,90 SIT za 1Kg (cena za 50 kg sladkorja znaša 8.995,00 SIT)

182,90 SIT za 1Kg (cena za 25 kg sladkorja znaša 4.572,50 SIT)

Dvig VEMA d.d., Tržaška 65, 2000 MARIBOR ali ČZDM, Streliška 150, 2000 MARIBOR ali ČEBELARNA, Brdo pri Lukovici 8, 1225 LUKOVICA

Prodajne cene sladkorja za čebelarje pri nakupu 50 Kg vreče oz. 25 Kg vreče in gotovinskem plačilu.

185,00 SIT za 1Kg (cena za 50 kg sladkorja znaša 9.250,00 SIT)

188,00 SIT za 1Kg (cena za 25 kg sladkorja znaša 4.700,00 SIT)

Dvig VEMA d.d., Tržaška 65, 2000 MARIBOR ali ČZDM, Streliška 150, 2000 MARIBOR ali ČEBELARNA, Brdo pri Lukovici 8, 1225 LUKOVICA

Kontaktna oseba za kamionska naročila: ga. Liljana Zore - GSM: 041 610 202

VELETRGOVINA
VEMA
Tržaška 65, Maribor

Telefon: 02/320-64-52

Faks: 02/320-64-38

Razstavno prodajni salon ČEBELARNA

v čebelarškem centru Slovenije - Brdo pri Lukovici 8

Tel: 01/729 61 18; Faks: 01/729 61 31; email: cebelarna@siol.net

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - tel: 02/320 53 46;

Faks: 02/331 80 10; email: ccmb@siol.net

Razstavno prodajni salon DAR SONCA

Tyrševa 26, Maribor - Tel / Fax: 02/251 60 12

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

zelo ugodna cena AŽ voščenih satnic, v naših čebelarških centrih v Mariboru in Lukovici.

V Evropi že dolgo priznana in uporabljena krmna pogača in krmni sirup

APIFONDA

Krmna pogača

Pakiranje: 15 Kg karton

Cena na 1 Kg samo 298,00 SIT

pri nakupu nad 50.000 SIT je
cena za 1Kg samo **268,20 SIT**

APIINVERT

Krmni sirup

Točimo v vašo ali našo embalažo
Cena za 1Kg samo 239,00 SIT,
ob nakupu nad 50.000 SIT je
cena za 1 Kg samo **215,10 SIT**

e-mail: embalaza@vema.si
www.vema.si